

2022

Образецът е одобрен от
Съвета за административната
реформа
на 28 януари 2021 г.

Доклад за последваща оценка на
въздействието на ЗОВСРБ, в
частта на измененията и
допълненията, обн. в Държавен
вестник, бр. 38 от 2020 г.

Съдържание:

Съдържание:	2
I. Резюме	10
II. Основна част на доклада	10
II. 1. Увод	15
II. 2. Цели	15
II. 3. Обхват и структура на оценката	19
Изменение 1. „Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия“, „Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилизация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание и военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната“; „Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба до 40 години за всички категории военнослужещи“	19
1. Изследване на причините за приемането или за изменението на нормативния акт	22
2. Критерии за оценка	28
3. Въпроси за оценка	30
Изменение 2. „Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещите с висши офицерски звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са престояли на заеманата длъжност повече от 4 години и отказват да заемат предложена им равна или по-висока длъжност	32
1. Изследване на причините за приемането или за изменението на нормативния акт	33
2. Критерии за оценка	34
3. Въпроси за оценка	35
Изменение 3. „Създаване на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред“	37
1. Изследване на причините за приемането или за изменението на нормативния акт	37
2. Критерии за оценка	39
3. Въпроси за оценка	40

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Изменение 4. „Промяна/разширяване на състава на Съвета по отбрана, който е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната“ ..42

1. Изследване на причините за приемането или за изменението на нормативния акт 42

2. Критерии за оценка..... 43

3. Въпроси за оценка 44

II. 4. Заинтересовани страни и събрани данни..... 45

Изменение 1. „Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия“ , „Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилизация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание и военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната“; „Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба на 40 години за всички категории военнослужещи“45

1. Заинтересовани страни 45

2. Информация относно проведените консултации със заинтересованите страни 46

3. Събрани данни 46

II. 5. Анализ на данните и оценяване на въздействията 47

Изменение 1. „Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия“, „Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилизация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание и военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната“; „Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба до 40 години за всички категории военнослужещи“48

Изменение 2. „Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещите с висши офицерски звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са престоявали на заеманата длъжност повече от 4 години и откажат да заемат предложена им равна или по-висока длъжност.“77

Изменение 3. „Създаване на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред.“83

Изменение 4. „Промяна/разширяване на състава на Съвета по отбрана, който е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната.“ .97

II. 6. Описание на въздействията и формулираните изводи 98

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Изменение 1. „Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия“ , „Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилизация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание и военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната“; „Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба на 40 години за всички категории военнослужещи“. **98**

Изменение 2. „Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещите с висши офицерски звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са престояли на заеманата длъжност повече от 4 години и отказат да заемат предложена им равна или по-висока длъжност.“ **100**

Изменение 3. „Създаване на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред.“ **101**

Изменение 4. „Промяна/разширяване на състава на Съвета по отбрана, който е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната.“ **102**

II. 7.	Заклучения	103
II. 8.	Начини на разпространение на резултатите от последващата оценка	105
II. 9.	Препоръки за последващи действия съгласно чл. 186 от ЗНА	105
II. 10.	Източници	106
III.	Приложения	106

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

[Структурата, представена в настоящия образец е в изпълнение на чл. 41 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието]

Списък на използваните съкращения

Съкращение	Пълно наименование
ПОВ	Последваща оценка на въздействието
ЗИД на ЗОВСРБ	Закон за изменение и допълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България
ППЗОВСРБ	Правилник за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България
РМС	Решение на Министерския съвет
ЗНА	Закона за нормативните актове
НОМИОВ	Наредба за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието
МО	Министерство на отбраната
ДОО	Данък обществено осигуряване
НАТО	Северноатлантически договор - международна организация за военно сътрудничество
БА	Българска армия
КСО	Кодекс за социално осигуряване
ЕС	Европейски съюз

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

ВА	Военна академия „Георги Стойков Раковски“
НВУ	Национален военен университет „В. Левски“
ВВВУ	Висше военновъздушно училище „Г. Бенковски“
ВВМУ	Висше военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“
ВМА	Военномедицинска академия
ВУЗ	Висше учебно заведение
ВС	Въоръжени сили
СКСО	Съвместното командване на специалните операции
СКС	Съвместно командване на силите
СВ	Сухопътни войски
ВВС	Военновъздушни сили
ВМС	Военноморските сили
ККИПКО	Командването за комуникационно-информационна поддръжка и киберотбрана
КЛП	Командването за логистична поддръжка
ЦВО	Централно военно окръжие
НС	Народно събрание
ДВ	Държавен вестник

**Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на
измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.**

Списък на фигурите

Фигура №	Заглавие/описание на фигурата
1.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 1 от анкетата към военнослужещите и обществеността
2.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 2 от анкетата към военнослужещите и обществеността
3.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 3 от анкетата към военнослужещите и обществеността
4.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 4 от анкетата към военнослужещите и обществеността
5.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 5 от анкетата към военнослужещите и обществеността
6.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 6 от анкетата към военнослужещите и обществеността
7.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 7 от анкетата към военнослужещите и обществеността
8.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 8 от анкетата към военнослужещите и обществеността
9.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 9 от анкетата към военнослужещите и обществеността
10.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 10 от анкетата към военнослужещите и обществеността
11.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 11 от анкетата към военнослужещите и обществеността
12.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 12 от анкетата към военнослужещите и обществеността

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

13.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 13 от анкетата към военнослужещите и обществеността
14.	Диаграма показваща разпределението на отговорите по въпрос № 14 от анкетата към военнослужещите и обществеността
15.	Диаграма показваща броя на военнослужещите навършващи пределна възраст в периода от 2020 г. до 2025 г., преди приемането на ал. 4 на чл. 160 от ЗОВСРБ
16.	Диаграма показваща броя на офицерите навършващи пределна възраст
17.	Диаграма показваща броя на сержантите (старшините) навършващи пределна възраст
18.	Диаграма показваща процента на некомплекта за периода от 2019 г. до 2022 г.
19.	Диаграма показваща броя на кандидати за военна служба, подали документи
20.	Диаграма показваща броя на комплектите документи на кандидати изпратени до военните формирования
21.	Диаграма показваща процента на кандидати по възраст за периода 2020-2022 г.
22.	Диаграма показваща процента на приетите на военна служба над възрастта посочена в чл. 141, ал. 1, т. 2 от ЗОВСРБ преди промяната ѝ

Списък на таблиците

Таблица №	Заглавие/описание на таблицата
1.	Определени въпроси към командирите за оценка по „Изменение 1“
2.	Определени въпроси към военнослужещите и обществеността за оценка по „Изменение 1“
3.	Определени въпроси към командирите за оценка по „Изменение 2“

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

4.	Определени въпроси към военнослужещите и обществеността за оценка по „Изменение 2“
5.	Определени въпроси към командирите за оценка по „Изменение 3“
6.	Определени въпроси към военнослужещите и обществеността за оценка по „Изменение 3“
7.	Определени въпроси към командирите за оценка по „Изменение 4“
8.	Отговори на въпрос № 15 по „Изменение 1“ от военнослужещите и обществеността
9.	Отговори на въпроси по „Изменение 1“ от командирите на структури от БА
10.	Резултати от извършен Мултикритериен анализ на „Изменение 1“
11.	Резултати от извършен анализ по критерий „Постигане на целите“ на „Изменение 1“
12.	Резултати от извършен анализ по критерий „Ефективност“ на „Изменение 1“
13.	Резултати от извършен анализ по критерий „Ефикасност“ на „Изменение 1“
14.	Резултати от извършен анализ по критерий „Устойчивост“ на „Изменение 1“
15.	Резултати от извършен анализ по критерий „Полезност“ на „Изменение 1“
16.	Резултати от извършен Мултикритериен анализ на „Изменение 2“
17.	Резултати от извършен анализ по критерий „Постигане на целите“ на „Изменение 2“
18.	Резултати от извършен анализ по критерий „Ефективност“ на „Изменение 2“

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

19.	Резултати от извършен анализ по критерий „Ефикасност“ на „Изменение 2“
20.	Резултати от извършен анализ по критерий „Устойчивост“ на „Изменение 2“
21.	Резултати от извършен анализ по критерий „Полезност“ на „Изменение 2“
22.	Отговори на въпрос № 15 по „Изменение 3“ от военнослужещите и обществеността
23.	Отговори на въпроси по „Изменение 3“ от командирите на структури от БА
24.	Резултати от извършен Мултикритериен анализ на „Изменение 3“
25.	Резултати от извършен анализ по критерий „Постигане на целите“ на „Изменение 3“
26.	Резултати от извършен анализ по критерий „Ефективност“ на „Изменение 3“
27.	Резултати от извършен анализ по критерий „Ефикасност“ на „Изменение 3“
28.	Резултати от извършен анализ по критерий „Устойчивост“ на „Изменение 3“
29.	Резултати от извършен анализ по критерий „Полезност“ на „Изменение 3“

I. Резюме

Законът за отбраната и въоръжените сили на Република България ([ЗОВСРБ](#)) урежда обществените отношения, свързани с отбраната и с въоръжените сили на Република България.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Отбраната на Република България е система от политически, икономически, военни, социални и други дейности за осигуряване на стабилна среда на сигурност и за подготовка и осъществяване на въоръжена защита на териториалната цялост и независимостта на държавата.

За подготовката и осъществяването на отбраната на страната се възлагат права и задължения на въоръжените сили на Република България, на държавните органи, на органите на местното самоуправление и местната администрация, на юридическите лица и на гражданите.

Планирането на отбраната е дейност за определяне, изграждане и развитие на необходимите способности и на свързаните с тях човешки, финансови, материални и други ресурси и услуги за постигане целите на отбраната и за изпълнение на задълженията на Република България в системите за колективната сигурност и отбрана.

Въоръжените сили са създадени от държавата военни и специализирани формирания и техни обединения, подчинени на специфична организация и ред на функциониране, които притежават и прилагат военни и специални средства за действие за осигуряване целите на отбраната на страната.

Въоръжените сили на Република България гарантират суверенитета и независимостта на страната и защитават нейната териториална цялост.

Въоръжените сили поддържат способности за предотвратяване, възпиране и отговор на възможните заплахи срещу Република България и съюзниците ѝ за постигане на целите на националната политика в областта на отбраната.

Военната служба е държавна служба с особено предназначение за подготовка и осъществяване на въоръжена защита на страната. Гражданите, приети на военна служба, са военнослужещи.

Военнослужещите са офицери, офицерски кандидати, сержанти (старшини), войници (матроси).

Човешките ресурси във Въоръжените сили изпълняват задълженията си в специална държавна структура, подчинена на гражданската власт. Тази особеност поставя пред тях специфични изисквания за наличие на способности да изпълняват задачи на военните формирания и структури, в чийто състав са. Ефективното изпълнение на широк спектър от задачи в отбраната и сигурността, възложени на Въоръжените сили, изисква военнослужещите да бъдат винаги на разположение и в състояние да изпълнят своите задължения.

Тази специфика на службата във Въоръжените сили е характеристиката, която я отличава от цивилната заетост, поради което управлението на човешките ресурси в отбраната може да се определи като стратегически и последователен подход за управление на най-ценния капитал – хората в

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.
отбраната, които индивидуално или колективно допринасят за постигане на нейните цели.

Хората са основният потенциал и гаранция за успеха на всяка дейност в отбраната.

Предмет на настоящата последваща оценка на въздействието (ПОВ) е Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, в частта на измененията и допълненията, обн. [ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#) Целта е да бъдат анализирани резултатите (реалните последици и ефекти) от прилагането му и адекватността на предприетите действия за:

- намаляване на некомплекта от военнослужещи;
- запазване на ценна военна експертиза и гарантиране на приемственост като се мотивират военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия да останат на служба за по-дълъг период от време без да го упражняват;
- създаване на възможности за комплектуване на ключови длъжности на стратегическо, оперативно и тактическо нива във въоръжените сили;
- използване на потенциала на военнослужещите, повишили квалификацията си, за постигане на способности чрез назначаването им на длъжности в интерес на службата.

Последващата оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. [ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#) е извършена съобразно [Закона за нормативните актове](#) (обн., ДВ, бр. 27 от 1973 г., посл. изм., бр. 34 от 2016 г.), [Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието](#), приета с ПМС № 301 от 2016 г., (обн., ДВ, бр. 91 от 2016 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 84 от 2020 г.), [Методиката за последваща оценка на програми и нормативни актове](#) на Института по публична администрация и [Ръководството за извършване на оценка на въздействието на законодателството](#), прието с РМС № 540/25.07.2014 г.

С извършените промени в ЗОВСРБ /обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#)/ се създаде регламентация, свързана с:

1. Увеличаване с три години на пределната възраст за военна служба за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, а за длъжностите, за които се изисква хабилитация и не са упражнили правото си на пенсия - с пет години [/чл. 160, ал. 4 от ЗОВСРБ/](#).

2. Увеличаване на пределната възраст до три години на военнослужещите, упражнили право на пенсия, които са нужни на въоръжените сили, по решение на министъра на отбраната, съответно след мотивирано предложение по команден ред [/§ 7 от ПЗР към ЗОВСРБ/](#)

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

3. Определяне на възрастта за приемане на военна служба до 40 години за всички категории военнослужещи /[чл. 141, ал. 1, т. 2 от ЗОВСРБ](#)/.

4. Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещите с висши офицерски звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са заемали длъжност повече от 4 години и отказат да бъдат преназначени на предложената им равна или по-висока длъжност (в същото или по-високо длъжностно ниво) за срок една година /[чл.156, ал. 3 от ЗОВСРБ](#)/.

5. Регламентиране прекратяването на договора за военна служба за военнослужещите по т. 1 и т. 4 /[чл. 165, ал. 1, т. 12 и т. 13 от ЗОВСРБ](#)/.

6. Допълнение в разпоредбата на чл. 33, ал.1 чрез разширяване кръга от лицата, които участват като членове в Съвета по отбрана – чрез включване на командира на Съвместното командване на специалните операции, директора на Служба "Военна информация" и началника на Военна академия "Георги Стойков Раковски".

Предмет на настоящия доклад е извършване на последваща оценка на въздействието на посочените законодателни промени, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#) посредством анализ на критериите за оценка „Постигане на целите“, „Ефективност“, „Ефикасност“, „Устойчивост“ и „Полезност“. В резултат на извършената последваща оценка на въздействието, в т.ч. и резултатите от проведеното анкетно проучване на [сайта на МО](#) и [Портала за обществени консултации](#), постъпилите отговори от определен кръг адресати и заинтересовани лица се установи, че като цяло законът постига в сравнително голяма степен основните си стратегически и оперативни цели.

По отношение на избора на източниците на данни, оценяващият екип се е водил от основните характеристики за качеството на информацията, чрез която по най-ефективен начин се постигат целите на оценката, а именно: информацията да е достатъчна, компетентна, уместна и полезна. В тази връзка, при извършването на последващата оценка са използвани първични и вторични данни. Първични са данните, събирани „на място“, т.е. търсени и набирани за конкретната цел там, където тя непосредствено се формира от лица на професионално равнище. За тази цел оценяващият екип проведе анкетно проучване сред командирите на командванията и на видовете въоръжени сили от БА и ръководителите на структури на пряко подчинение на министъра на отбраната. Вторични данни са тези, които са набрани и обработени по друг повод, съхранени са чрез някакви материални носители и са достъпни за оценителите. Вторични са данните, за чието събиране по правило оценяващият екип не е бил директно отговорен. Тези данни могат да са извлечени от документи (нормативни актове, стратегически и оперативни документи и др.).

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

За тази цел по метода на документалното проучване оценяващият екип анализира правния инструментариум, свързан с прилагането на разпоредбите на [ЗОВСРБ](#), в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в ДВ бр. 38 от 2020 г., в т.ч. източници на вторични данни, а именно: [докладът, мотивите и предварителната оценка на въздействието](#) при приемането на законопроекта, [справката по чл. 26, ал. 5](#) от [Закона за нормативните актове](#) с отразените бележки и предложения, постъпили в хода на обществената консултация, уредбата в Преходните и заключителни разпоредби към [Постановление № 162 на Министерския съвет от 2020 г.](#) за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на ЗОВСРБ /[обн. ДВ, бр. 67 от 2020 г.](#)/, други документи, имащи отношение към извършването на настоящата последваща оценка. Заинтересованите страни за целите на извършването на настоящата последваща оценка на въздействието са заинтересованите страни идентифицирани в предварителната частична оценка на въздействието при приемането на законовите промени.

Що се отнася до подхода, за извършване на последващата оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията от 2020 г., той е в унисон с разпоредбите на чл. 35 от [Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието](#), като:

- са определени целите на последващата оценка на въздействието;
- е извършена същинската оценка;
- е извършено обобщаване на оценката;
- са разпространени резултатите от оценката.

Съгласно изискванията на [Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието](#) и насоките в [методиката на Института по публична администрация](#) (ИПА), по всеки от петте критерия („постигане на целите“, „ефективност“, „ефикасност“, „устойчивост“ и полезност“) са формулирани оценъчни въпроси, определящи посоката на оценяването. При формулирането на тези въпроси са следвани следните основни принципи:

1. Чрез отговора на съответния въпрос да бъде дадена информация на тези, които ще използват резултатите от оценяването.
2. Отговорът да генерира нова информация и прозрения.
3. Отговорът да предостави важна информация за вземане на решения по политиката.
4. Въпросът да се вписва последователно и разбираемо в обхвата на оценяването и да е в съответствие с избраните критерии за оценка.
5. Отговорът на въпроса да има въздействие върху политиката.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

6. Намирането на отговор на въпроса да бъде осъществимо от оперативна гледна точка (бюджет, персонал, време, опит).

В хода на извършване на последващата оценка на въздействието като методи за анализ оценяващият екип е избрал като водещи: документалния анализ, анкетното проучване сред заинтересованите страни, имащи отношение към прилагането на ЗОВСРБ и Мултикритерийния анализ.

По метода на анкетното проучване са получени първичните данни, докато вторичните данни са извлечени на база документален анализ. В хода на проведеното анкетно проучване са обхванати над 97 респонденти от въоръжените сили и други граждани, които участваха в проучването и представиха своето мнение чрез попълването на анкетата, както и 19 командири/ръководители на военни формирования/структури на пряко подчинение на министъра на отбраната, чрез отговори на поставени въпроси.

Мултикритерийният анализ е съвкупност от всички цели (или последствия), критерии (или характеристики) и оценка на критериите. Това, което формално определя метода е набор от свойства, чиито различни аспекти се оценяват чрез математически показатели. Чрез него се постига разширяване на обхвата на анализа по отделните критерии за оценка и на отговорите на ключови въпроси от анкетата по отношение на постигане на целите.

От извършената последваща оценка може да се направи изводът, че горепосочените законодателни промени като цяло са постигнали в необходимата степен заложените цели.

Резултатите от ПОВ ще бъдат разпространени съгласно нормативните изисквания, а именно - ще бъдат публикувани на [интернет страницата на МО](#) и на [Портала за обществени консултации](#).

II. Основна част на доклада

II. 1. Увод

Последващата оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), е извършена в изпълнение на [РМС № 436 от 05.07.2022 г.](#) за одобряване на списък със законопроекти, на които ще бъде извършена цялостна предварителна оценка на въздействието, и със закони, на които ще бъде извършена последваща оценка на въздействието, през 2022 г. Настоящата последваща оценка на

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), е първата извършена последваща оценка от приемането на закона и обхваща периода от влизането в сила на посочените законодателни промени до месец септември 2022 г.

Фокусът на последващата оценка е поставен върху изследване на резултатите постигнати след дефиниране на целите на предварителната оценката на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са [обн. в ДВ бр. 38 от 2020 г.](#)

В изпълнение на [Решение № 218 на Министерския съвет от 2022 г.](#), оценката е извършена от екип, назначен със заповед на министъра на отбраната № ОХ-566/09.06.2022 г., в който са включени различни експерти, най-вече в областта на управлението на човешките ресурси, както следва:

Ръководител: полковник Цветан Цветков - началник на отдел „Окомплектоване с личен състав“ в дирекция „Управление на човешките ресурси в отбраната“-МО

Членове:

1. Милена Петрова - държавен експерт в отдел „Нормативно осигуряване на отбраната и на военната служба“ в дирекция „Правно-нормативна дейност в отбраната“-МО

2. полковник Владимир Станчев - държавен експерт в отдел „Окомплектоване с личен състав“ в дирекция „Управление на човешките ресурси в отбраната“-МО;

3. полковник Румен Стойчев - държавен експерт в отдел „Развитие на въоръжените сили“ в дирекция „Стратегическо планиране“-МО

4. полковник доцент доктор Тотко Симеонов - началник на катедра „Мениджмънт на сигурността и отбраната“ във факултет „Национална сигурност и отбрана“ във ВА „Г.С.Раковски“;

5. майор Мария Дочева - старши инспектор I степен в отдел „Човешки ресурси“ в Ръководството на служба „Военна полиция“;

6. Йордан Йорданов - началник на служба „Човешки ресурси“ във Военномедицинската академия;

7. полковник Светла Въкадинова - началник на сектор „Обучение и мотивация“ в отдел „Личен състав“ в Съвместното командване на силите;

8. полковник Евгени Събев - началник на отдел „Личен състав“ в Командването на Сухопътните войски;

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

9. Даринка Маринова - главен юрисконсулт в Канцеларията на командира на Сухопътните войски;

10. подполковник Светослав Стоянов - главен експерт в Канцеларията на командира на ВВС;

11. полковник Любомир Лазаров - началник на отдел „Планиране, програмиране и бюджетиране“ в Съвместното командване на специалните операции;

12. полковник Николай Николов - началник на отдел „Личен състав“ в Командването за логистична поддръжка;

13. майор Иван Иванов - старши експерт в отделение "Личен състав" в Командването за комуникационно-информационна поддръжка и киберотбрана.

II. 2. Цели

Съгласно чл. 33, ал. 2 от [НОМИОВ](#) последващата оценка на въздействието изследва съотношението между поставените цели и постигнатите резултати при прилагането на нормативния акт. В тази връзка последващата оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са [обн. в ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), има за цел да определи резултатите/последствията от приложението на посочените законови промени и да идентифицира и оцени въздействията от действието на закона. В по-широк план, тя е опит да се установи дали той е произвел планирания и желан ефект върху военнослужещите, както и адекватността на предприетите действия за:

- намаляване на некомплекта и натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на ДОО;

- запазване на ценна военна експертиза и гарантиране на приемственост като се мотивират военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия да останат на служба за по-дълъг период от време без да го упражняват;

- създаване на възможности за комплектуване на ключови длъжности на стратегическо, оперативно и тактическо нива във въоръжените сили;

- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни-членки на НАТО и в същото време създаване на условия за постепенното намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

- използване на потенциала на военнослужещите, повишили квалификацията си, за постигане на способности чрез назначаването им на длъжности в интерес на службата.

За изпълнение на така поставената цел следва да се оценят последствията и ефектът от приемането и прилагането на [ЗИД на ЗОВСРБ](#) (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.), включително до каква степен е постигнат планираният ефект върху заинтересованите страни, а именно:

1. Министерството на отбраната.
2. Военните формирования от Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната.
3. Военнослужещите от Министерство на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

3.1. Обща цел

Да се оценят последствията и ефектът от приемането и прилагането на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), включително налице ли е планираният и желан ефект върху заинтересованите страни и цялостната обстановка във въоръжените сили на Република България. Общата цел е свързана с проследяване на ефектите върху системата за командване и управление във въоръжените сили и военнослужещите, за периода от влизането в сила на горепосочените законодателни промени до месец септември 2022 г.

Поставените цели на настоящата последваща оценка на въздействието са следните:

Цел № 1

Отчетност от прилагането на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#) - ще се акцентира върху това доколко се удовлетворяват предварителните очаквания от прилагането на посочените изменения и допълнения, в т.ч. дали са постигнати поставените цели при подготовката на законопроекта.

За постигането на тази цел е необходимо да се направи анализ на състоянието на военните формирования от въоръжените сили по отношение на справянето с основния проблем предизвикал приемането на законодателните промени (обн. [ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#)), а именно: постоянно нарастващия некомплект от военнослужещи.

Цел № 2

Извличане на изводи от прилагането на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#) – ще се акцентира

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

върху извеждане на заключение относно правилността на конкретен метод/начин на регулиране на обществените отношения, ефективността и ефикасността на управленските решения.

Тъй като основна цел на ПОВ е извличане на изводи относно степента на постигане на целите на [ЗИД на ЗОВСРБ](#) (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.), следва да се отчете степента на удовлетвореност от резултатите на основните целеви групи на нормативния акт – Министерството на отбраната (системата за командване и управление) и военнослужещите от ВС, както и да се обоснове необходимостта на неговото последващо прилагане. ПОВ цели и формулирането на изводи относно правилността на използвания конкретен подход за регулиране на обществените отношения в тази област.

Горепосочените цели на последващата оценка на въздействието ще придобият практическо измерение чрез формулиране на извод относно последиците от прилагането на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#)

Цел 3

Въз основа на извлечените изводи от прилагането на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), при необходимост да се направят предложения за подобряване формулирането на политики.

В зависимост от направените изводи по отношение на ефектите от прилагането на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в закона, които са обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), може да се направят нови предложения за промяна в нормативната уредба за подобряване на съответната политика. Те трябва да са насочени към това, разпоредбите, които са се оказали неефективни да отпаднат, да се редактират или да се заменят с нови.

II. 3. Обхват и структура на оценката

Определянето на обхвата и структурата на ПОВ изисква посочване на „обекта“ на оценката и включва изследване на причините за приемане на нормативния акт и неговите изменения. Чрез този подход могат да бъдат вторично дефинирани основните причини за предлагане на законодателната инициатива, целите и очакваните резултати от прилагането ѝ.

Обект на настоящата ПОВ е [ЗИД на ЗОВСРБ](#) (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.), т. е. в обхвата на настоящата ПОВ попада една част от правната уредба на

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.
обществените отношения по управление на човешките ресурси във въоръжените сили.

Времевият обхват на оценката включва периода от приемането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, които са [обн. в ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), в сила от 24.04.2020 г. до месец септември 2022 г. Изменени и допълнени са разпоредбите на чл. 33, ал.1, чл. 83, ал. 2, чл. 141, ал. 1, т. 2, чл. 156, чл. 160, чл. 165 от [ЗОВСРБ](#). Създадена е и нарочна разпоредба на § 7 от ПЗР към ЗИД на [ЗОВСРБ](#), чрез която е регламентирана възможност да бъде увеличена пределната възраст до три години на военнослужещите, упражнили право на пенсия, които са необходими на въоръжените сили, по решение на министъра на отбраната, съответно след мотивирано предложение по команден ред. Посочените законови разпоредби не са променяни след приемането им през 2020 г.

Промените в ЗОВСРБ (обн. [ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#)) се отнасят до:

1. Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия (чл. 160, ал. 4 от [ЗОВСРБ](#)).

2. Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилизация, от военнослужещи, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание или военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната (чл. 160, ал. 4 от [ЗОВСРБ](#)).

3. Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба до 40 години за всички категории военнослужещи (чл. 141, ал. 1, т. 2 от [ЗОВСРБ](#)).

4. Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещи с висши офицерски звания или с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са престояли на заеманата длъжност повече от 4 години и откажат да заемат предложена им равна или по-висока длъжност (чл.156, ал. 3 и чл. 165, ал. 1, т.12 от [ЗОВСРБ](#)).

5. Създаване на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещи, упражнили правото си на пенсия, да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред (§ 7 от Преходните и заключителни разпоредби на [ЗОВСРБ](#)).

6. Промяна/разширяване на състава на Съвета по отбрана, който е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната (чл. 33, ал. 1 от [ЗОВСРБ](#)).

Посочените законови промени са приети въз основа на предложение на Министерството на отбраната, във връзка с полагащите се усилия за намаляване на некомплекта от военнослужещи във въоръжените сили и попълване на

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г. непривлекателни длъжности. Промяната в разпоредбата на чл. 33, ал.1 от [ЗОВСРБ](#) относно разширяването на състава на Съвета по отбрана е предложена от народен представител от 44-то Народно събрание.

При приемането на ЗИД на ЗОВСРБ (обн. [ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#)) са поставени следните цели:

- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;
- задържане на служба на мотивираните военнослужещи и увеличаване броя на младите хора желаещи да постъпят на служба;
- оставане на служба по-дълго време на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия;
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;
- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни - членки на НАТО;
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;
- повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са ползвали правото си на пенсия;
- премахване на съществуващо разделение между военнослужещите, които могат да се пенсионират и тези които не могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на [Кодекса за социално осигуряване](#) (КСО). При запазване на статуквото след 2029 г. право на пенсиониране ще имат само военнослужещи със звание полковник („капитан I ранг“) и по-високо;
- използване на потенциала на офицерите, за постигане на способности, чрез назначаването им на длъжности в интерес на службата.

Първите три от посочените по-горе шест изменения в [ЗОВСРБ](#) са обвързани основно с постигането на едни и същи цели: „Ограничаване на

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г. некомплекта“; „Запазване на приемствеността“; „Максимално използване на наличния човешки ресурс“, което обуславя съвместното им разглеждане, за да се избегнат повторения при изследване на причините за приемане на изменението, критериите и въпросите за оценка.

За нуждите на настоящата ПОВ ще приемем, че „Изменение 1“ включва следното:

Изменение 1. *„Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия“, „Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилитация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание и военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната“; „Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба до 40 години за всички категории военнослужещи“ (чл. 160, ал. 4 и чл. 141, ал.1, т. 2 от ЗОВСРБ)*

1. Изследване на причините за изменението и допълнението в чл. 160 и чл. 141, ал.1, т. 2 от ЗОВСРБ

От 2013 г. Министерството на отбраната полага усилия да спре постоянно нарастващия некомплект от военнослужещи. Бяха изпълнени редица мерки, които доведоха до забавяне темпа на увеличаване на некомплекта от военнослужещи, а именно:

- през 2015 г. с промените в [Кодекса за социално осигуряване](#) (КСО) се даде възможност военнослужещите да упражнят правото си на пенсиониране и да останат на военна служба. Така се създадоха условия за задържане на военнослужещите на военна служба и осигуряване на стабилност във въоръжените сили;

- през 2016 г. с промените в [ЗОВСРБ](#) се увеличи пределната възраст с 3 години на сержантите (старшините), офицерските кандидати и младшите офицери, с 1 година на офицерите с военно звание „майор“ („капитан III ранг“) и „подполковник“ („капитан II ранг“), което даде възможност да останат на военна служба още три години сержантите (старшините), офицерските

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

кандидати и младшите офицери и една година офицерите с военно звание „майор“ („капитан III ранг“) и „подполковник“ („капитан II ранг“).

- през 2017 г. се увеличи броят на местата за приемане на курсанти във висшите военни училища, който се запази и през следващите години;

- през 2018 г. се положиха усилия за увеличаване на приема на военна служба на лица, завършили граждански училища, както и на лица изпълнявали военна служба (кадрова военна служба), като бяха обявени над 1300 длъжности за войници (матроси) за провеждане на конкурси;

- през 2019 г. се проведе и кампанията „Бъди войник“, която допринесе за увеличаването на броя на кандидатите за участие в конкурсите за приемане на военна служба. Имаше и желаещи да постъпят на военна служба, които са по-възрастни от 28 години.

Въпреки положените усилия за справяне с некомплекта все още не беше постигнат желаният резултат. В определени военни формирования войнишкият (матроският), както и офицерският състав беше на границата на позволените норми, а в същото време не се даваше възможност лица, по-възрастни от 28 години да кандидатстват за приемане на военна служба на войнишки (матроски) длъжности. При постоянно намаляващия човешки ресурс беше целесъобразно да се разшири кръгът от лицата, които имат право да кандидатстват за приемане на военна служба.

Целесъобразно беше МО да предприеме действия по защита на инвестициите, свързани с развитието на академичния състав и особено на тези, с доказан принос към развитието на образованието и науката във военно-образователната система. За повишаване на мотивацията на офицерите, заемащи длъжности, изискващи хабилизация, следваше да се разгледа възможността за увеличаване на пределната възраст с пет години за тези, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание или военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната след предложение от академичния/научния съвет.

Тези промени оказаха своето влияние в положителна насока по отношение на ограничаване нарастването на некомплекта от личен състав, но в същото време се регистрираха и някои проблеми, които наложиха да се предложат нови промени в [ЗОВСРБ](#).

A1. Конкретни проблеми, довели до изменението и допълнението в горепосочените разпоредби

Проблем 1: Постоянно нарастване на некомплекта и липса на желание в младото поколение за военна служба.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

В следствие на тенденцията наложила се в годините за извършване на промени в нормативната уредба касаещи ограничаване на права на военнослужещите, вменяване на нови задължения, както и поредни слухове за отнемане на социални придобивки, много от военнослужещите напуснаха въоръжените сили, а все по-малко изявяват желание да изберат за своя професия военната служба.

Проблем 2: Изостряне на отношенията между военнослужещи, придобили и упражнили право на пенсия и тези, които са придобили, но не са упражнили това право.

Въпреки позитивните резултати по отношение на некомпекта в следствие на промените в [КСО](#) от 2015 г., във въоръжените сили се получиха и отрицателни ефекти. Оформиха се две групи военнослужещи. Първата включва тези, които към онзи момент са упражнили правото си на пенсия и продължават да служат, около 1500 човека. Във втората група останаха тези военнослужещи, които въпреки, че могат да упражнят правото си на пенсиониране, не го правят. Водещ мотив за тях е, че няма друга армия в НАТО и ЕС, в която пенсионирани военнослужещи да продължават да служат.

Проблем 3: Изостряне на отношенията между военнослужещи, получаващи пенсия и заплата и тези, които никога няма да могат да постигнат това състояние.

Освен посочените по-горе две групи, впоследствие се оформи и трета. На основа промените в [КСО](#) от 2015 г., МО отчете и възникването на определена сложност в отношенията между военнослужещи с упражнено право на пенсия по [КСО](#) и такива, които не са и няма да го придобият до навършване на пределна възраст. В обзримо бъдеще това можеше да окаже негативно влияние върху поведението и действията на военнослужещите по отношение на службата им, а от там и на способностите на въоръжените сили за изпълнение на декларираните мисии.

Проблем 4: Липсата на достатъчно желаещи за служба в структурите от военно-образователната система и ВМА

Министерството на отбраната е счело, че е целесъобразно да се предприемат действия по защита на инвестициите, свързани с развитието на академичния състав и особено на тези, с доказан принос към развитието на образованието и науката във военно-образователната система. Необходимост от достатъчен брой хабилитирани лица за акредитацията на висшите военни учебни заведения като ВА, НВУ, ВВВУ, ВВМУ и ВМА. С освобождаването на офицерите, навършващи пределна възраст в близките 5 години щяха да възникнат проблеми с акредитацията на съответните структури и изпълнението на учебните планове.

Проблем 5: Не малък брой заявени желания за служба във въоръжените сили от граждани преминали възрастовата граница от 28 години.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Въпреки положените усилия за справяне с некомплекта, към 2020 г. все още не е постигнат желаният резултат, в същото време в хода на проведените конкурси, както и при мероприятията от кампанията „Бъди войник“, имаше доста желаещи да постъпят на военна служба, но те бяха преминали възрастовата граница от 28 години, определена в чл. 141, ал. 1, т. 2 от [ЗОВСРБ](#). В определени военни формирования войнишкият (матроският), както и офицерският състав е на критичен минимум. Поради постоянно намаляващия човешки ресурс, в резултат на демографската криза в Р. България, е наложително да се регламентира възрастта за приемане на военна служба до 40 години, за всички категории военнослужещи. Увеличаването на възрастта за приемане ще разшири кръга на потенциалните кандидати, най-вече за войнишките (матроските) длъжности. Следва да се отбележи, че изискванията за годност за военна служба, за психологична пригодност, както и нормативите за физическа годност, регламентирани съответно в чл. 141, ал. 1, т. 3, 8 и 9 от [ЗОВСРБ](#) не се променят. В допълнение е налице и предефиниране на политиката на МО, свързана с кандидатите за военна служба: „От политика насочена към осигуряване на възможността войниците да придобият право на пенсия по чл. 69 от [КСО](#)“ към „Взаимна политика на способности, чрез възможност за изпълнение на военна служба за срока на подписания договор“. Предвид гореизложеното, е предложена и приета промяна в разпоредбата на чл. 141, ал.1 ,т. 2 от [ЗОВСРБ](#).

A2. Използвани ресурси, постигнати резултати, последици и въздействия от допълнението в чл. 160, и изменението в чл. 141, ал.1, т. 2 от [ЗОВСРБ](#);

Използваните ресурси:

Не са използвани допълнителни финансови ресурси. Според мотивите на разглежданите промени и допълнения в [ЗОВСРБ](#) обнародвани в „Държавен вестник“, бр. 38 от 2020 г, не се налага мобилизирането на допълнителен финансов ресурс за прилагането му. Напротив, с приемането се постига намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване.

Постигнати резултати:

Благодарение на тези промени се ограничи нарастването на некомплекта и даже започна неговото бавно, но плавно намаляване.

Осигури се нормалното функциониране на учебните заведения от военно-образователната система и ВМА.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Увеличи се броят на кандидатите за военна служба, както и процентът на тези на възраст над 30 години, което е видно от резултатите получени в периода 2020 – 2022 г.

Последици (преки ефекти):

Наблюдава се допълнителна мотивация и желание за самоинициатива в работата на военнослужещите, които не бяха упражнили правото си на пенсия и наближаваха пределната възраст по условията на чл. 160, ал. 1 от [ЗОВСРБ](#), тъй като с приетите промени се удължава срокът на службата им.

Осигурено е нормалното функциониране на военно-образователната система и ВМА, което е фактор за получаване на необходимите образование и квалификация на военнослужещите за постигане на определени способности, необходими за изпълнението на техните задължения.

Постигна се по-ефективно използване на наличния в държавата човешки ресурс, благодарение на увеличената възраст за приемане на военна служба.

Погледнато от стратегическо ниво беше спряно нарастването на некомплекта от военнослужещи с войнишки (матроски) звания и започна плавното му намаляване.

Въздействия:

Приетите промени са планирани за постигане на желаните ефекти по отношение на некомплекта и уеднаквяването на пределната възраст на военнослужещите с тази в страните членки на НАТО. От въвеждането им са изминали две години, което не позволява реална оценка на ефекти, получени в дългосрочен план. Увеличението на пределната възраст налага да се иницират промени и в Правилника за прилагане на [ЗОВСРБ](#) по отношение на минималния престой във военно звание. Създадоха се условия за по-успешно изпълнение на задачите, произтичащи от мисията и функциите на съответните военни формирования, благодарение на запазените способности на военно-образователната система, в частност военните ВУЗ и ВМА. Процентно се увеличи както броя на кандидатите за военна служба, така и на приетите във въоръжените сили военнослужещи на възраст над 30 години.

А3. Причинно-следствени връзки между горепосочените изменения и допълнения в [ЗОВСРБ](#), последиците и въздействията от тях, промени в обществените отношения, промяна в поведението на адресатите на акта и др.

Увеличението на пределната възраст за военнослужещи, които не са упражнили правото си на пенсия доведе до положителни въздействия като запазване на некомплекта във въоръжените сили в поносими граници, от

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

порядъка на 18-20% и осигуряване на приемственост във формированията с висок такъв. Независимо от това се наблюдават и негативни ефекти, а именно увеличаването му при някои формирования на тактическо ниво, на нива над 30%. Една от причините за това явление е неподходящият избор на команден състав в тези формирования.

А4. Основни акценти от мотивите, съответно доклада към проекта на ЗИД на ЗОВСРБ преди приемането му, частичната или цялостната предварителна оценка на въздействието, когато са извършени такива;

Видно от мотивите към ЗИД на ЗОВСРБ, обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), от 2015 г. Министерството на отбраната полага усилия за намаляване на некомплекта от военнослужещи. Изпълнени са редица мерки, които са довели до забавяне темпа на увеличаване на некомплекта от военнослужещи, посочени в раздел 1 от Изменение 1.

Оценката към 2020 г. е, че положените усилия за справяне с некомплекта, е с ограничени положителни въздействия, поради което е наложително предприемането на действия за законодателни промени, за което са поставени следните цели:

- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;
- задържане на служба на мотивираните военнослужещи и увеличаване броя на младите хора желаещи да постъпят на служба;
- оставане на служба по-дълго време на офицерите, които не са упражнили правото си на пенсия;
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;
- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни - членки на НАТО;

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;
- повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са ползвали правото си на пенсия;
- премахване на съществуващо разделение между военнослужещите, които могат да се пенсионират и тези които не могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на [КСО](#). При запазване на статуквото след 2029 г. право на пенсиониране ще имат само военнослужещи със звание полковник („капитан I ранг“) и по-високо;

А5. Резултати от изследвана съдебна практика, свързана с горепосочените промени в ЗОВСРБ.

Поради краткия срок от приемането на горепосочените изменения и допълнения в [ЗОВСРБ](#), до момента на изготвянето на ПОВ не са налични резултати от съдебна практика – влезли в сила съдебни решения по конкретни казуси.

2. Критерии за оценка

При извършване на ПОВ са приложени следните критерии, за да се оценят резултатите от прилагането на горепосочените изменения и допълнения в [ЗОВСРБ](#).

Критерий 1. Постигане на целите

С приемането на посочените изменения и допълнения в [ЗОВСРБ](#) в голяма степен бяха постигнати поставените цели, като:

- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;
- задържане на служба на мотивираните военнослужещи и увеличаване броя на младите хора желаещи да постъпят на служба;
- оставане на служба по-дълго време на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия и намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни - членки на НАТО;
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата, и запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;
- повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия;
- намаляване на съществуващо напрежение между военнослужещите, които могат да се пенсионират и тези които не могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на [КСО](#).

Критерий 2. Ефективност

Измененията са постигнали целите, които са били заложили при приемането им в много голяма степен. Причината този критерий да не бъде оценен на 100% е, че е намалено, но не е ликвидирано напрежението между военнослужещите, които са се пенсионирали и тези които не са и няма да могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на [КСО](#).

Нарастването на некомплекта е ограничено и се наблюдава тенденция за неговото намаляване благодарение на увеличената до 40 години възраст за приемане на военна служба. До настоящия момент учебните заведения от военно-образователната система изпълняват необходимите изисквания за акредитация, което им позволява да изпълняват възложените им мисия, функции и задачи по обучението и повишаването на квалификацията на военнослужещите от въоръжените сили за постигане на необходимите способности. Със създаването на нова ал. 4 в чл. 160 от [ЗОВСРБ](#), Министерството на отбраната създаде възможността да използва още 3 години военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, а тези от академичния състав (доценти и професори) - още пет години, с което защити вложените в тях инвестиции и осигури предаването на натрупаните знания, умения и опит на по-младите им колеги. Осигуреният по-дълъг период на военна служба за тези военнослужещи, доведе до допълнителна мотивация и е предпоставка за запазване на приемствеността в условията на все по-динамични промени, както във въоръжените сили, така и в обществото като цяло и средата за сигурност.

Критерий 3. Ефикасност

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Промените са ефикасни тъй като не са използвани допълнителни ресурси за реализирането им. С прилагането им се намалява натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване.

Критерий 4. Устойчивост

Промяната не е предвидена да постигне траен ефект. Целта ѝ е временно (в средносрочен план) да се ограничи нарастването на некомпекта докато се предприемат други адекватни мерки.

Критерий 5. Полезност

Промените са изключително полезни (може да се каже на 100%) от стратегическа гледна точка, тъй като постигнаха основната цел, поради която бяха приети, а именно „Справяне с постоянно нарастващия некомпект“ в средносрочен план, докато бъдат предприети други адекватни мерки, съответстващи на съвременните реалности, зависещи не само от Министерството на отбраната, а и от разбирането и волята на Министерския съвет и Народното събрание. Това е мнението, както на ръководството на Министерството на отбраната, така и на командирите/началниците на структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и БА, по отношение на управлението на човешките ресурси за постигане на заложените цели. Независимо от това те не се оценяват по същия начин от всички военнослужещи, тъй като една голяма част от тях се водят от лични интереси, а не от тези на системата.

3. Въпроси за оценка

За нуждите на ПОВ бяха определени въпроси към командирите/ръководителите за оценка на Изменение № 1, както следва:

Въпрос 1	1. Подобрило ли се е комплектуването с военнослужещи с прилагането на посочените изменения и допълнения в ЗОВСРБ и в този смисъл, считате ли, че промените в нормативната уредба са допринесли за нейното ефективно функциониране?
Въпрос 2	2. Какъв е ефектът от действието на измененията и допълненията на ЗОВСРБ (обн. в ДВ, бр. 38 от 2020 г., в сила от 24.04.2020 г.)? Какви са положителните/отрицателните въздействия от приемането на ЗИД на ЗОВСРБ?

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Въпрос 3	3. Довело ли е прилагането на законодателните промени до необосновано увеличаване на административната тежест за Вас?
Въпрос 4	4. В каква степен разпоредбите осигуряват трайно решаване на проблемите с комплектуването?
Въпрос 5	5. Какъв е броят на подчинените Ви военнослужещи:
Въпрос	а/ постъпили на военна служба на възраст по-висока от 28 години за войниците (матросите) и 33 години за сержантите (старшините)?
Въпрос	б/ неупражнили правото си на пенсия, които са останали на военна служба по увеличената с три години пределна възраст за тях?
Въпрос 6	6. Прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г., в сила от 24.04.2020 г.) способства ли за повишаване мотивацията за службата на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия?
Въпрос 10	10 В хода на приложението на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г. констатиран ли са законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи?

Табл. 1

За нуждите на ПОВ бяха определени въпроси към военнослужещите и обществеността за оценка на Изменение № 1, чрез анкетно проучване, проведено на Портала за обществени консултации и сайта на МО, както следва:

Въпрос 1	1. Вашата възраст е: до 25 г.; до 35 г.; до 45 г.; до 55 г.; над 55 г.;
Въпрос 2	2. Вашето образование е: средно; четвърта степен на професионална квалификация; висше бакалавър; висше магистър; образователна и научна степен „Доктор“;
Въпрос 3	3. Вие служите във формиране до: до 50 човека; до 100 човека; до 200 човека; до 300 човека; друго;

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Въпрос 4	4. Вие сте: офицер; офицерски кандидат; сержант; войник; друго;
Въпрос 5	5. Получавате ли пенсия? да; не;
Въпрос 6	6. Считате ли, че увеличаването на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия е допринесло за по-доброто изпълнение на задачите във Вашето формирование? да; не; не мога да преценя;
Въпрос 7	7. Как оценявате увеличението на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия? положително; по-скоро положително; по-скоро отрицателно; отрицателно; не мога да преценя;
Въпрос 8	8. Как оценявате възможността за увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилизация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание и военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната? положително; по-скоро положително; по-скоро отрицателно; отрицателно; не мога да преценя;
Въпрос 9	9. Как оценявате определянето на възрастта за приемане на военна служба на 40 години за всички категории военнослужещи? положително; по-скоро положително; по-скоро отрицателно; отрицателно; не мога да преценя;
Въпрос 13	13. Считате ли, че промените от 2020 г. в нормативната уредба на ЗОВСРБ са допринесли за по-добро функциониране на Вашето формирование? да в голяма степен; по скоро да; по скоро не; изобщо не са;
Въпрос 14	14. Има ли необходимост от допълнителни промени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.? да; не;
Въпрос 15	15. При положителен отговор на предходния въпрос, моля споделете вашите предложения (кратко)

Табл. 2

Изменение 2. *„Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещите с висши офицерски звания или с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са*

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

престояли на заеманата длъжност повече от 4 години и откажат да заемат предложена им равна или по-висока длъжност (чл. 156, ал. 3 и чл.165, ал. 1, т. 12 от ЗОВСРБ)

1. Изследване на причините за изменението и допълнението на чл. 156, ал. 3 и чл.165, ал. 1, т. 12 от ЗОВСРБ

От ежегодните анализи на комплектуването с военнослужещи е изведен извода, че има офицери, които заемат определена длъжност повече от 4 години и не изразяват съгласие за преназначаване на друга предлагана им длъжност. Продължителният престой на една длъжност води до неефективно изпълнение на задълженията от тези военнослужещи и до загуба на мотивация за служба от подчинените, които са потенциални кандидати за тази длъжност.

A1. Конкретни проблеми, довели до изменението и допълнението в чл. 156 и чл. 165 от ЗОВСРБ

Нежеланието за заемане на длъжности, на равно или по-високо длъжностно ниво от офицерите, създава затруднения при комплектуването на важни за съответните формирования/структури длъжности, което налага осигуряване на възможност в интерес на службата да се преназначават военнослужещите престояли на длъжност повече от 4 години.

A2. Използвани ресурси, постигнати резултати, последици и въздействия от изменението и допълнението в чл. 156 и чл. 165 от ЗОВСРБ:

Не са използвани допълнителни финансови ресурси за прилагане на това изменение.

Резултатите показват, че до момента това изменение не е прилагано.

Последиците (цялостният ефект) на това изменение не може да бъдат определени, поради липсата на практика по прилагането му.

Наблюдава се положително въздействие предвид факта, че няма офицери с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които да са отказали заемане на равна или по-висока длъжност.

A3. Причинно-следствени връзки между изменението и допълнението в чл. 156 и чл.165 от ЗОВСРБ, последиците и въздействията от него, промени в обществените отношения, промяна в поведението на адресатите на акта и др.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

След приемане на това изменение офицерите са променили нагласата си за заемане на предлаганите им длъжности, предвид липсата на откази за преназначаване на равна или по-висока длъжност.

A4. Основни акценти от мотивите, съответно доклада към проекта на ЗИД на ЗОВСРБ преди приемането му, частичната предварителна оценка на въздействието;

С цел осигуряване интересите на службата, във връзка с необходимостта от комплектуването на важни за съответните формирования/структури длъжности се е наложило уреждане на възможност военнослужещи с висши офицерски звания и с военно звание "полковник" (капитан I ранг), които заемат определена длъжност повече от 4 години и не изразяват съгласие за преназначаване на друга предлагана им длъжност да им бъде определен срок от една година, от датата на отказа, през която да се преместят на друга длъжност. Ако не се преназначат на друга длъжност в рамките на едната година същите, следва да бъдат освободени от военна служба, предвид разпоредбата на чл. 165, ал. 1, т.12 от [ЗОВСРБ](#).

A5. Резултати от изследвана съдебна практика, свързани с разпоредбите на чл. 156 и чл. 165 от ЗОВСРБ.

Няма налична съдебна практика, поради липса на практическо прилагане на това изменение.

2. Критерии за оценка

Критерий 1. Постигане на целите

Процедурите по преназначаване в интерес на службата на равна или по-висока длъжност, на офицери с военно звание „полковник („капитан I ранг“), престояли на заеманата длъжност повече от 4 години са извършени успешно, без да се налага прилагане на това изменение.

Критерий 2. Ефективност

Ефективността не може да бъде оценена реално, поради липса на практика по прилагане на това изменение.

Критерий 3. Ефикасност

Ефикасността не може да бъде оценена реално, поради липса на практика по прилагане на това изменение..

Критерий 4. Устойчивост

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Не може да бъде оценена реално, поради липа на практика.

Критерий 5. Полезност

Не може да бъде оценена реално, поради липа на практика.

3. Въпроси за оценка

Определени въпроси към командирите/началниците/ръководителите за оценка: на Изменение № 2

Въпрос 1	1. Подобрило ли се е комплектуването с военнослужещи с прилагането на посочените изменения и допълнения в ЗОВСРБ и в този смисъл, считате ли, че промените в нормативната уредба са допринесли за нейното ефективно функциониране?
Въпрос 4	4. В каква степен разпоредбите осигуряват трайно решаване на проблемите с комплектуването?
Въпрос 9	9. Установени ли са корупционни рискове във връзка с прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.?
Въпрос 10	10 В хода на приложението на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г. констатиран ли са законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи?

Табл. 3

Определени въпроси към военнослужещите и обществеността за оценка: на Изменение № 2:

Въпрос 1	1. Вашата възраст е: до 25 г.; до 35 г.; до 45 г.; до 55 г.; над 55 г.;
Въпрос 2	2. Вашето образование е:

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

	средно; четвърта степен на професионална квалификация; висше бакалавър; висше магистър; образователна и научна степен „Доктор“;
Въпрос 3	3. Вие служите във формиране до: до 50 човека; до 100 човека; до 200 човека; до 300 човека; друго;
Въпрос 4	4. Вие сте: офицер; офицерски кандидат; сержант; войник; друго;
Въпрос 10	5. Как оценявате разпоредбата, че военнослужещите с висши офицерски звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са заемали дадена длъжност повече от 4 години и откажат да бъдат преназначени на предложената им равна или по-висока длъжност могат да продължат да заемат длъжността си не повече от една година? положително; по-скоро положително; по-скоро отрицателно; отрицателно; не мога да преценя;
Въпрос 13	13. Считате ли, че промените от 2020 г. в нормативната уредба на ЗОВСРБ са допринесли за по-добро функциониране на Вашето формирование? да в голяма степен; по скоро да; по скоро не; изобщо не са;
Въпрос 14	14. Има ли необходимост от допълнителни промени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.? да; не;
Въпрос 15	15. При положителен отговор на предходния въпрос, моля споделете вашите предложения (кратко)

Табл. 4

Изменение 3. „Създаване на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред“ (§ 7 от ПЗР към ЗИД на ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.)

1. Изследване на причините за приемането на § 7 от ПЗР към ЗИД на ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.

По изискванията на [ЗОВСРБ](#) на военнослужещите, навършващи пределна възраст се прекратяват договорите за военна служба, освобождават се от длъжност и от военна служба, считано от датата на пределната възраст.

За военнослужещите, упражнили правото си на пенсия по условията на чл.69 от [КСО](#), пределната възраст е определена с разпоредбите на чл.160, ал. 1 и ал. 2 от [ЗОВСРБ](#). Част от тези военнослужещи заемат специфични/неатрактивни длъжности, за които трудно може да се осигурят подходящи кандидати.

Интересите на службата са наложили създаването на възможност по решение на министъра на отбраната, пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да може да бъде удължена до три години, при спазване на определен ред и условия, регламентирани в ППЗОВСРБ.

A1. Конкретни проблеми, довели до приемането на § 7 от ПЗР към [ЗИД на ЗОВСРБ](#) (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.)

Поради непрекъснатите промени и съкращения, наложени на въоръжените сили след 1990 г., са се получили редица дисбаланси при организационното изграждане и обучението на военнослужещи, по отношение на длъжности от определени специалности. Във връзка с това има недостиг на квалифицирани кадри за попълване на определени специфични/неатрактивни длъжности. Анализ на комплектуването показва, че поради навършване на пределна възраст от титуляра, предстои овакантиране на голяма част от тези длъжности в средносрочен план.

A2. Използвани ресурси, постигнати резултати, последици и въздействия от приемането на § 7 от ПЗР към [ЗИД на ЗОВСРБ](#) (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.);

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Не са използвани допълнителни ресурси за изпълнение на на посочената разпоредба.

В рамките на прилагането на това изменение са изпълнени процедури за удължаване с една година на пределната възраст на 74 военнослужещи, заемащи специфични длъжности (медицински длъжности, длъжности с изисквания за авиационна подготовка и технически и др.). На 20 от тези военнослужещи е извършено удължаване с по още една година на пределната възраст.

В периода на прилагане на това изменение са осигурени 74 специалисти, които допринасят за запазване на способности, които въоръжените сили следва да поддържат за изпълнение на трите мисии (отбрана, мисии зад граница и защита на населението). Така са защитени интересите на службата.

С удължаването на пределната възраст на военнослужещите, упражнили правото си на пенсия косвено се въздейства на некомплекта от военнослужещи. Независимо от постигането на определените цели се наблюдава и негативно въздействие спрямо военнослужещите, които не могат да се пенсионират, което се установява от резултатите от проведените консултации със заинтересованите страни.

А3. Причинно-следствени връзки между приемането на § 7 от ПЗР към ЗИД на ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г., последиците и въздействията от него, промени в обществените отношения, промяна в поведението на адресатите на акта и др.

Недоволство от страна на военнослужещите по отношение на удължаването на пределната възраст на тези, които са упражнили правото си на пенсия в повечето случаи е неоснователно. С удължаването на пределната възраст на 74 военнослужещи е защитен интересът на службата, т.е. запазени са компетентности, необходими на ВС към този момент.

А4. Основни акценти от мотивите, съответно доклада към проекта на ЗИД на ЗОВСРБ преди приемането му, частичната предварителна оценка на въздействието;

При извършената предварителна оценка на въздействието се акцентира на вземането на целесъобразни решения от министъра на отбраната по предложенията за удължаване на пределната възраст на военнослужещи, упражнили право на пенсия. Създадени са ясни правила в разпоредбите на § 29- § 35 от ПЗР към [ПМС № 162 от 2020 г.](#) за изменение и допълнение на ППЗОВСРБ (ДВ, бр. 67 от 2020 г.) за изпълнение на процедурите по

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г. вземане на решения от страна на министъра на отбраната, което осигурява прозрачност на процесите.

А5. Резултати от изследвана съдебна практика, свързана с § 7 от ПЗР към ЗИД на ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.

Няма налична информация за съдебна практика по така формулираната промяна на ЗОВСРБ.

2. Критерии за оценка

При извършване на последваща оценка на въздействието могат да се прилагат различни критерии, за да се оценят резултатите от прилагането на нормативния акт.

Критерий 1. Постигане на целите

С прилагането на на § 7 от ПЗР към [ЗИД на ЗОВСРБ](#) (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г. се осигуриха интересите на службата, а именно:

1. Да се запазят на определени нива компетентностите по изпълнение на мисиите на ВС.
2. Да се осигури комплектуване на специфични и неатрактивни длъжности, което оказва положително въздействие върху некомплекта от военнослужещи.

Критерий 2. Ефективност

С прилагането на на § 7 от ПЗР към [ЗИД на ЗОВСРБ](#) (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г. се постига необходимата ефективност на съответните военни формирования/структури при изпълнение на функциите и задачите, стоящи пред тях.

Критерий 3. Ефикасност

Прилагането на посочената разпоредба не изисква използване на допълнителни ресурси.

Критерий 4. Устойчивост

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Изпълнението на процедурите по удължаване на пределната възраст на военнослужещи, упражнили правото си на пенсия по условията на чл. 69 от [КСО](#) не води до трайно решаване на идентифицирания проблем с комплектуването на специфични/неатрактивни длъжности. Този подход е решение в краткосрочен план.

Критерий 5. Полезност

С удължаването на пределната възраст на военнослужещите, упражнили правото си на пенсия са удовлетворени командирите/началниците на военни формирования, предвид оставането на служба на военнослужещи, които няма с кого да бъдат заменени. От удължаването на пределната възраст на тези военнослужещи не са удовлетворени очакванията на останалите военнослужещи, които имат желание за кариерно развитие на заеманите от упражнилите право на пенсия длъжности.

3. Въпроси за оценка

Определени въпроси към командирите за оценка на Изменение 3:

Въпрос 5	5. Какъв е броят на подчинените Ви военнослужещи:
Въпрос	в/ упражнили правото си на пенсия, на които в интерес на службата е удължена пределната възраст за военна служба, по смисъла на §7 от ЗОВСРБ?
Въпрос 7	7. Констатирани ли са недостатъци и непълноти в условията и реда за удължаване на пределната възраст, които могат да опорочат процедурите или да създадат условия за развитие на корупционни практики?
Въпрос 8	8. Установяват ли се затруднения при спазването като цяло на сроковете, определени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.? Ако считате че има твърде кратки и/или твърде продължителни във времето срокове за изпълнение на конкретни действия, моля да ги посочите и да изложите мотивите си за това.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Въпрос 9	9. Установени ли са корупционни рискове във връзка с прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.?
Въпрос 10	10 В хода на приложението на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г. констатирани ли са законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи?

Табл. 5

Определени въпроси към военнослужещите и обществеността за оценка на Изменение 3:

Въпрос 1	1. Вашата възраст е: до 25 г.; до 35 г.; до 45 г.; до 55 г.; над 55 г.;
Въпрос 2	2. Вашето образование е: средно; четвърта степен на професионална квалификация; висше бакалавър; висше магистър; образователна и научна степен „Доктор“;
Въпрос 3...	3. Вие служите във формиране до: до 50 човека; до 100 човека; до 200 човека; до 300 човека; друго;
Въпрос 4	4. Вие сте: офицер; офицерски кандидат; сержант; войник; друго;
Въпрос 5	5. Получавате ли пенсия? да; не;
Въпрос 11	11. Как оценявате създаването на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред? положително; по-скоро положително; по-скоро отрицателно; отрицателно; не мога да преценя;
Въпрос 12	12. Според Вас създадената възможност посочена в предходния въпрос предпоставка ли е за корупционни практики? да предпоставка е; вероятно да; вероятно не; не е предпоставка; не мога да преценя;
Въпрос 13	13. Считате ли, че промените от 2020 г. в нормативната уредба на ЗОВСРБ са допринесли за по-добро функциониране на Вашето формирование? да в голяма степен; по скоро да; по скоро не; изобщо не са;

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Въпрос 14	14. Има ли необходимост от допълнителни промени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.? да; не;
Въпрос 15	15. При положителен отговор на предходния въпрос, моля споделете вашите предложения (кратко)

Табл. 6

Изменение 4. „Промяна/разширяване на състава на Съвета по отбрана, който е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната“ (чл. 33, ал. 1 от ЗОВСРБ)

1. Изследване на причините за изменението в чл. 33, ал. 1 от ЗОВСРБ

Това изменение е по предложение на депутат от 44-то народно събрание, преди второто четене на ЗИД на ЗОВСРБ.

За реализирането на изменението не са използвани финансови ресурси.

С предложението се разширява кръгът на длъжностните лица, постоянни членове на Съвета по отбрана. В него се предлага включването в съвета като постоянни членове на командира на Съвместното командване на специалните операции, директора на Служба „Военна информация“ и началника на Военна академия „Георги Стойков Раковски“ с оглед специфичната им функционална компетентност като ръководители на структури-част от въоръжените сили.

A1. Конкретни проблеми, довели до за изменението в чл. 33, ал. 1 от ЗОВСРБ

Не са идентифицирани проблеми в работата на Съвета по отбрана. Решението за увеличаване на състава на Съвета по отбрана е на законодателя по предложение на депутат от 44-то НС.

A2. Използвани ресурси, постигнати резултати, последици и въздействия от за изменението в чл. 33, ал. 1 от ЗОВСРБ

Използваните ресурси:

Не са използвани допълнителни финансови или други ресурси.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.
Постигнати резултати:

Няма видими постигнати резултати от предложеното изменение.

Последици (преки ефекти):

Не е забелязан никакъв ефект от реализираната промяна.

Въздействия:

Не се наблюдават положителни въздействия или трансформиращи ефекти.

А3. Причинно-следствени връзки между приемането/изменението на за изменението в чл. 33, ал. 1 от ЗОВСРБ, последиците и въздействията от него, промени в обществените отношения, промяна в поведението на адресатите на акта и др.

Няма налични.

А4. Основни акценти от мотивите, съответно доклада към проекта на нормативния акт преди приемането му, частичната предварителна оценка на въздействието, когато са извършени такива:

От мотивите на народния представител става ясно, че включването на командира на Съвместното командване на специалните операции (СКСО), директора на Служба „Военна информация“ и началника на Военна академия „Георги Стойков Раковски“ е с цел постигане на съответствие с нормите, регламентиращи структурата на Българската армия, като в състава на Съвета по отбрана ще влязат всички командири и командващи нейните структури. Също така ще се даде възможност за непосредствен достъп до актуална, навременна и пълна информация предоставена от страна на военното разузнаване на стратегическо ниво при обсъждането на въпросите от компетентността на съвета. Ще се позволи ръководството на отбраната да разполага с навременна и адекватна военно-научна експертиза при решаването на въпросите свързани с отбранителните способности и развитието на въоръжените сили.

А5. Резултати от изследвана съдебна практика, свързана с нормативния акт.

Няма налична съдебна практика по реализираната промяна

2. Критерии за оценка

Критерий 1. Постигане на целите

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Участието на командира на СКСО, директора на Служба „Военна информация“ и началника на Военна академия „Георги Стойков Раковски“ в заседанията на Съвета по отбрана не е подобрило работата му.

Критерий 2. Ефективност

Не се наблюдава по-добра ефективност от работата на Съвета по отбрана.

Критерий 3. Ефикасност

Целите, представени от народния представител преди второ четене на [ЗИД на ЗОВСРБ](#), не са постигнати.

Критерий 4. Устойчивост

Не са идентифицирани проблеми, които да се разрешават.

Критерий 5. Полезност

Предложението за промяна не е от страна на Министерството на отбраната и няма забележим ефект от прилагането ѝ. Не е имало очаквания за подобряване на работата на Съвета по отбрана.

3. Въпроси за оценка

Определени въпроси към командирите за оценка на Изменение 4:

Въпрос 1	1. Увеличеният брой на членовете на Съвета по отбрана допринася ли за подобряване качеството на неговата работа?
Въпрос 2	2. Необходимо ли е разширяване състава на Съвета по отбраната, след създаването на Командване за логистична поддръжка и Командване за комуникационно-информационна поддръжка и киберотбрана, които също са част от Българската армия, наравно със Съвместното командване на силите и трите вида въоръжени сили?
Въпрос 3	3. Удачно ли е Съвета по отбрана да възвърне стария си състав?

Табл. 7

II. 4. Заинтересовани страни и събрани данни

Информацията по тази точка е идентична за „Изменение 1“, „Изменение 2“ и „Изменение 3“, поради което ще бъде представена съвместно.

Изменение 1. *„Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия“, „Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилитация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание и военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната“, „Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба до 40 години за всички категории военнослужещи“.*

Изменение 2. *„Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещите с висши офицерски звания или с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са престояли на заеманата длъжност повече от 4 години и отказат да заемат предложена им равна или по-висока длъжност.“*

Изменение 3. *„Създаване на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред“*

1. Заинтересовани страни

Процесът по идентифицирането на заинтересованите страни включва:

- определянето на страните, които ще бъдат или са засегнати пряко или косвено, положително или отрицателно от дадена политика;

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

- степента на въздействие на изменението върху всяка една от тези страни в изпълнение политиката и оценка по отношение на постигане на поставените цели;

Съгласно изготвената частична предварителна оценка на въздействието, заинтересованите страни са формулирани в три основни групи, а именно:

1. Министерството на отбраната и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната.
2. Военните формирования от Българската армия.
3. Военнослужещите от Министерство на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

2. Информация относно проведените консултации със заинтересованите страни

Съгласно НОМИОВ провеждането на консултации със заинтересовани страни не е задължителен етап при извършването на последваща оценка на въздействието на нормативен акт. За целите на оценката на въздействието на промените в ЗОВСРБ от 2020 г. такива консултации са преценени за полезни и са проведени със заинтересованите страни от трите групи. За провеждането на консултациите е изпратен въпросник до командирите/началниците и ръководителите на структури на пряко подчинение на министъра на отбраната и БА. Също така отделен въпросник е публикуван на [сайта за обществено обсъждане](#) и този на Министерството на отбраната в рубриката „Проекти на нормативни актове за обществено обсъждане“. Последният е насочен към военнослужещите и цивилните служители, които се интересуват от проблемите във въоръжените сили и проектите за тяхното нормативно разрешаване.

3. Събрани данни

Данните, получени от отговорите и изразените становища на заинтересованите страни, са важна количествена и качествена информация за целите на ПОВ на [ЗОВСРБ](#), в частта на измененията и допълненията, [обн. в ДВ бр.38 от 2020 г.](#) Те са получени в следствие на:

- събиране на ежемесечни количествени данни, данни налични от направените годишни анализи за състоянието на въоръжените сили, по критериите за оценка: постигане на целите, ефективност, ефикасност,

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г. устойчивост и полезност по отношение на измененията в [ЗОВСРБ от 2020 г.](#)

- разработени въпросници предназначени, както за ръководителите на структури от въоръжените сили, така и за военнослужещите и цивилните служители, интересуващи се от състоянието на Въоръжените сили на Република България. Въпросниците бяха разработени с цел отчитане мнението на част от заинтересованите страни по отношение въздействието на измененията на оперативно и тактическо ниво.

До определения срок за получаване на обратна връзка (17.11.2022 г.) се получи общо [97 отговора](#) на публикувания въпросник на сайтовете и отговори от командирите и началниците на структури от въоръжените сили на поставените им въпроси, които бяха обобщени и резултатите от тях са представени и анализирани в настоящия доклад.

Изменение 4. *„Промяна/разширяване на състава на Съвета по отбрана, който е колегиален съветателен орган на министъра на отбраната.“*

1. Заинтересовани страни

Заинтересованите страни са министъра на отбраната и членовете на Съвета по отбрана.

2. Информация относно проведените консултации със заинтересованите страни

От проведени разговори с членове на Съвета по отбрана става ясно, че увеличението му състав не е променил качеството на работа. Срещат се и затруднения за осигуряване на всички членове на присъствените заседания.

3. Събрани данни

Няма събрани данни от други източници.

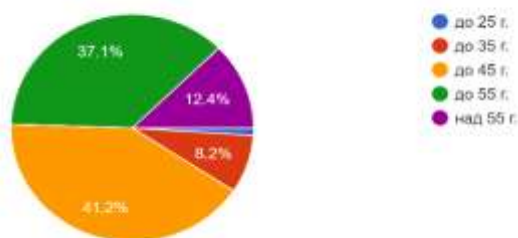
II. 5. Анализ на данните и оценяване на въздействията

Изменение 1. „Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия“, „Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилизация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание и военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната“; „Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба до 40 години за всички категории военнослужещи“.

A1. Информация за отговорите и изразените становища на заинтересованите страни

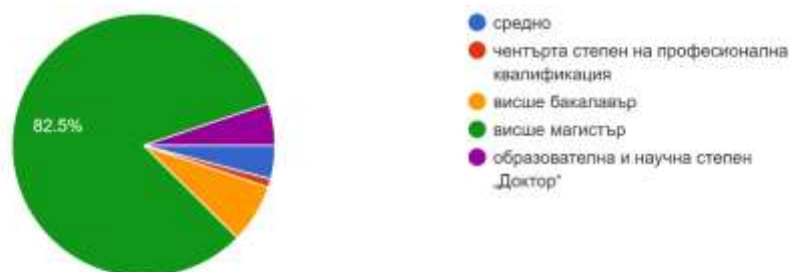
Отговорите на въпросите, публикувани на [страницата на МО](#) и [Портала за обществени консултации](#), са представени под формата на диаграми.

1. Вашата възраст е:
97 responses

Фиг. 1

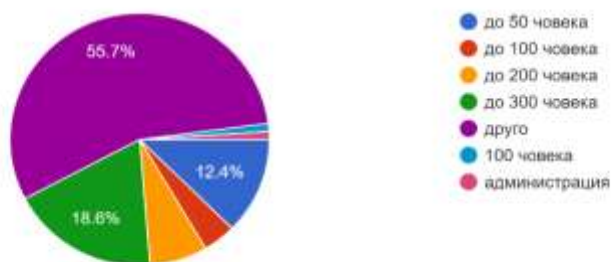
2. Вашето образование е:
97 responses

Фиг. 2

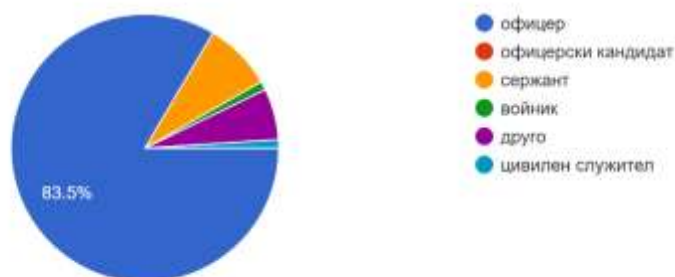
Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

3. Вие служите във формирование до:
97 responses

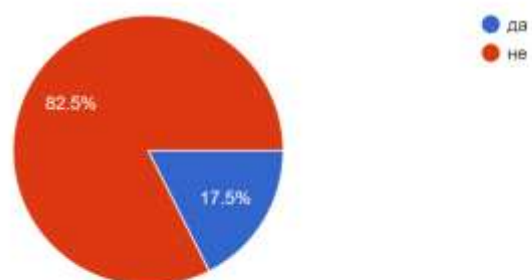
Фиг. 3

4. Вие сте:
97 responses

Фиг. 4

5. Получавате ли пенсия?
97 responses

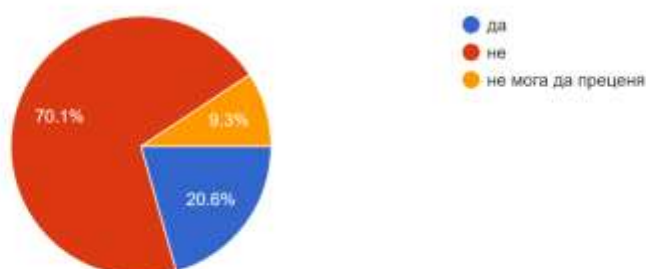

Фиг. 5

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

6. Считате ли, че увеличаването на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия ...лнение на задачите във Вашето формирование?

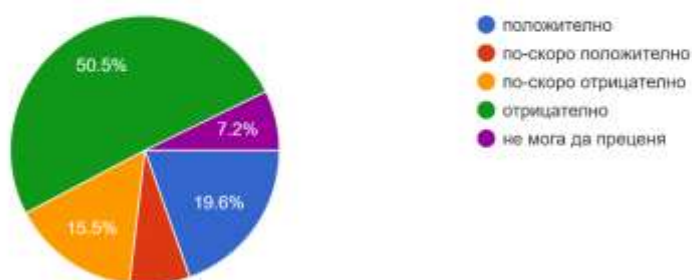
97 responses

Фиг. 6

7. Как оценявате увеличението на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия?

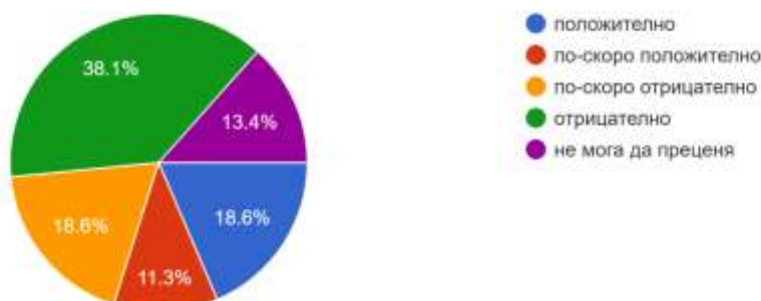
97 responses

Фиг. 7

8. Как оценявате възможността за увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилитация о...ранг"), по решение на министъра на отбраната?

97 responses

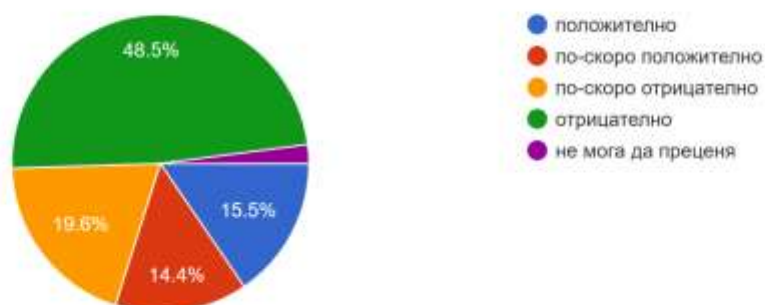

Фиг. 8

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

9. Как оценявате определянето на възрастта за приемане на военна служба на 40 години за всички категории военнослужещи?

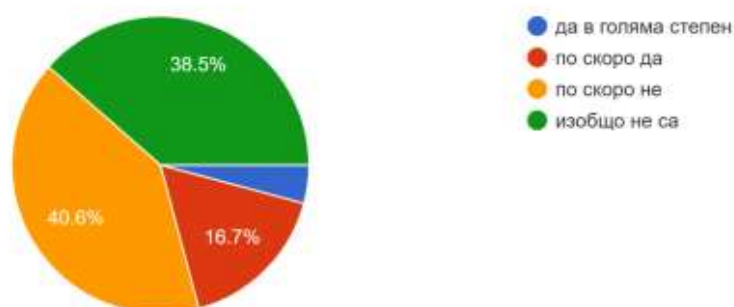
97 responses

Фиг. 9

13. Считате ли, че промените от 2020 г. в нормативната уредба на ЗОВСРБ са допринесли за по-добро функциониране на Вашето формирование?

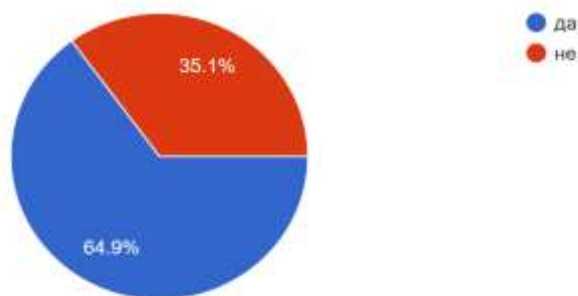
96 responses

Фиг. 13

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

14. Има ли необходимост от допълнителни промени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.?
97 responses

Фиг. 14

На въпрос № 15: „При положителен отговор на предходния въпрос, моля споделете вашите предложения (кратко)“ са получени разнородни отговори. Ето и част от тях:

Вие сте:	Получавате ли пенсия	предложения (кратко)
офицер	не	Последващото увеличаване на пределната възраст да се отнася само за непридобилите право на пенсия. Придобилите и упражнили право на пенсия военнослужещи, са ИЗВор на корупция, защото са в щипката на по-горестоящия началник, държат ги за топките, ако не изпълняват исканията им. Те са вече безволеви роби. Когато ще трябва да се лишиш от средно три хиляди лева, не мислиш изобщо за целесъобразни решения а само за угодни на началника, за да не си разваляш спокойствието. Въпреки, че тази анкета цели да продължи създаденото безобразие и да останат още на служба самозабравили се полковници водени единствено от ниски страсти и желание за лично облагодетестване, чрез злоупотреба със правата си и натиск. Хора опомнете се разрушавате принципите на които се основава воинската чест и офицерството а именно служба на отечеството.
офицер	не	Всички военнослужещи придобили право на пенсия да бъдат освободени и да се осигури социален пакет на военнослужещите и се смени политиката за набиране на военнослужещи!
офицер	не	Започваш службата при едни правила, а завършваш при други, е.. не е коректно.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Вие сте:	Получавате ли пенсия	предложения (кратко)
офицер	да	Увеличаване с три години на пределната възраст за военна служба и на военнослужещите, които са упражнили правото си на пенсия. Другото е дискриминация
офицер	не	1. Пенсионната възраст е удачно да бъде намалена за всички категории военнослужещи с до 5 години. 2. Необходимо е възрастовата граница за прием на военнослужещи да се намали до не повече от 28 години, тъй като сега поставената граница би довела до повишаване на средната възраст на военнослужещите на активна служба, а от там и затруднение и невъзможност за изпълнение на задачи, особено на полеви такива.
офицер	не	Проблема е в липсата на млади кадри.
офицер	не	Мисля, че възрастта за пенсиониране трябва да остане само с прослужено време и да не се обвързва с възраст. Считам, че прислужването на повече от 25 години в БА влияе негативно, както на военнослужещия така и на екипа в който работи.
сержант	не	1. Предлагам в чл. 141, ал. 1 т. 2, възрастта да бъде намалена на 34 години. 2. Предлагам чл. 160 ал. 4, да не се отнася за категорията военнослужещи по чл.160 ал. 1 т. 1.....
офицер	не	Промените в ЗОВС да станат задължителни, а не пожелателни и с опции и варианти.
офицер	да	Мисля, че има дискриминация спрямо военнослужещите упражнили право на пенсия. Възрастта трябва да бъде еднаква за всички.
офицер	не	Приема на военна служба за войници, да е до 28 години.
офицер	не	Упражнилите право на пенсия, да се назначават на изпълнителски длъжности.
друго	да	Премахване на текстовете за удължаване срока на военна служба на военнослужещите.

Табл. 8

Отговорите на командирите/началниците на структури от Въоръжените сили на Република България, в зависимост от функциите, които изпълняват могат да се разглеждат в 2 основни групи. Първата е на структурите от БА (СКС, СВ, ВВС, ВМС, КИПКО и КЛП) и втората е на структурите пряко подчинени на министъра на отбраната.

В следващата таблица е представена извадка от становищата на командирите/началниците на структури от БА. Пълните им становища, както и тези на останалите ръководители на структури ще бъдат [приложени към ПОВ](#).

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Структура	Отговори
	По въпрос 1 Подобрено ли се е комплектуването с военнослужещи с прилагането на посочените изменения и допълнения в ЗОВСРБ и в този смисъл, считате ли, че промените в нормативната уредба са допринесли за нейното ефективно функциониране?
СКС	Прилагането на посочените изменения и допълнения в ЗОВСРБ (обн. в ДВ, бр. 38 от 2020 г.) не допринесоха съществено за подобряване на комплектуването с военнослужещи. Процентът на некомплект остава почти постоянен през годините, а в някои военни формирования дори се е увеличил.
СВ	Измененията и допълненията на ЗОВСРБ (обн. в ДВ, бр. 38 от 2020г.) позволиха да се подобри окомплектоването при войниците със 8÷10 %, тъй като при тях се увеличи възрастта за приемане на военна служба от 28 на 40 години и пределната възраст за военна служба на практика се повиши от 46 на 49 години. При офицерите и сержантите, тези изменения практически не повлияха на нивото на окомплектоване. Броят на офицерите и сержантите, които са придобили, но не са упражнили правото си на пенсия и са останали на военна служба по увеличената с три години пределна възраст за тях, е изключително малък. Броят на офицерите и сержантите по § 7 от ПЗР към ЗИД на ЗОВСРБ (ДВ, бр. 38 от 2020г.) е едноцифрено число, така, че тези изменения на ЗОВСРБ практически не способстват за подобряване на окомплектоването с военнослужещи в СВ.
ВВС	В резултат на прилагането на въведените изменения и допълнения в ЗОВСРБ (обн. в ДВ, бр. 38 от 2020 г.), комплектуването с военнослужещи като цяло не се е подобрило значително. Посочените изменения и допълнения в ЗОВСРБ са довели до положителна тенденция при комплектуването с войнишки състав за формированията около столицата и големите градове. Провеждания в момента конкурс във ВВС показва, че кандидатите за военна служба са на средна възраст около/ и над 30 години.
ВМС	Независимо от възможностите, които предоставят посочените изменения и допълнения в ЗОВСРБ към 01.09.2022 г. същият се е повишил с малко над 4 %, спрямо април 2020 г., като най-високи стойности има в категориите „офицери“ и „матроси“. Особено притеснителен е той при офицерския състав, защото засяга системата за командване и управление, и е най-трудно решим във времето.
СКСО	Комплектуването с военнослужещи се подобри в известна степен, най-вече с войници приети на обявените конкурси. Голяма част от кандидатите бяха на възраст над 28 години. В този смисъл считам, че промените в нормативната уредба са по-скоро ефективни.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

КИПКО	Комплектуването с военнослужещи в годините преди приемане на измененията и допълненията в ЗОВСРБ както и към настоящия момент е между 91 % и 94 %, поради което не може да се даде оценка доколко измененията и допълненията са допринесли за подобряване комплектуването
КЛП	Прилагането на посочените изменения и допълнения, частично допринесоха, в краткосрочен план за подобряване на комплектуването с военнослужещи. Въпреки, че процентът на некомплект остава почти постоянен, независимо от увеличаването на възрастта за приемане на военна служба и удължаване на службата на военнослужещите неупражнили право на пенсия, в дългосрочен план това е мярката, която ще даде положителен резултат по нейното функциониране. Увеличаването на пределната възраст, ще доведе до намаляване на некомплекта, на всички нива на управление, което ще способства, както за запазване на приемствеността и подържане на бойната готовност, така и за повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са ползвали правото си на пенсия и тези, които нямат тази възможност.
	По въпрос 2 Какъв е ефектът от действието на измененията и допълненията на ЗОВСРБ (обн. в ДВ, бр. 38 от 2020 г., в сила от 24.04.2020 г.)? Какви са положителните/отрицателните въздействия от приемането на ЗИД на ЗОВСРБ?
СКС	Въпреки измененията и допълненията в ЗОВСРБ, все още не е постигнат желаният резултат. В определени военни формирования войнишкият, както и офицерският състав е на критичен минимум. Увеличаването на възрастта за приемане на военна служба на 40 години разшири кръга на потенциалните кандидати, но процесът по привличане на граждански лица за приемане на военна служба не се промени, спрямо този преди промените на ЗОВСРБ, поради факта, че основен мотив за постъпване на служба остава предлаганото възнаграждение, както и провежданата социална политика в Министерството на отбраната.
СВ	Действието на измененията и допълненията на ЗОВСРБ от 24.04.2020г. способстват да се намали некомплекта на формированията с войници и да се увеличи броя на кандидатите за военна служба при провеждане на конкурси за приемане на войници и на сержанти-оркестранти. Също така положително е, че те позволяват да се отложи във времето овакантияването на ключови или специфични длъжности за офицери и сержанти, като командир/началник на и дефицитни длъжности изискващи специфично образование – медицинско, юридическо, музикално и др. Не се наблюдават въздействия с отрицателен характер от така приетия ЗИД на ЗОВСРБ.
ВВС	С увеличаването на възрастта за прием на военна служба се увеличи броя на кандидатите. Ефектът от удължаването на пределната възраст е

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

	положителен само в случаите при отчитане забавянето на освобождаване от военна служба на военнослужещите от категория „войник“. От друга страна това води до увеличаването на средната възраст на личния състав, което обаче е и следствие от задълбочаващата се демографска криза в държавата. Нагласите на военнослужещите непридобили право на пенсия по условията на КСО, спрямо удължаване срока на служба след упражняване право на пенсия на командния състав са негативни. За част от заеманите от пенсионери длъжности има подготвени военнослужещи. Това води до спад в мотивацията на офицерите, завършили ВА и заемащи по-ниски длъжности.
ВМС	Измененията бяха въведени, като инструмент за компенсиране до известна степен на военнослужещи, които имаха възможност да се пенсионират, но не са упражнили правото си. Като цяло имат положителен ефект върху нагласата и мотивацията за служба на същите. Краткотраен положителен ефект се наблюдава и при комплектуването с матроси, поради увеличаването на възрастта и приемането на военна служба на лица, изпълнявали такава. Редица други фактори (често променяща се нормативна база, липса на перспектива за кадрово и кариерно развитие, сезонната заетост в региона, по-добри възможности за развитие в други сфери и др.), влияещи върху нагласата на младите хора за постъпване на военна служба предопределят нетрайното въздействие. Оформят се три групи, за които ефекта от въздействието е различен: - упражнили правото си на пенсия; - не упражнили правото си на пенсия; - упражнили правото си на пенсия и оценени като „нужни“ на системата. Това разделение на военнослужещите, както и отсъствието на обективни критерии, по които да се оцени до колко един военнослужещ, упражнил правото си на пенсия е „нужен“ за системата, доведе до негативни настроения и противопоставяне на военнослужещите и нагнетяване на излишно напрежение в колективите.
КСО	Положително въздействие от приемането на ЗИД на ЗОВСРБ е възможността на повече кандидати да участват в конкурсите за набиране на войници.
КИПКО	Ефектът от приемане на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.) е положителен доколкото оставането на служба по-дълго време на военнослужещите, които не са упражнили право си на пенсия, спомага за запазване на приемствеността и поддържането на готовността на Командване КИПКО да изпълнява задачите си.
КЛП	Измененията и допълненията в ЗОВСРБ доведоха до положителен ефект. С измененията се даде право на военнослужещите, които не са упражнили право на пенсия и такива, които няма да имат тази възможност да служат с три години повече. Това доведе до увеличаване на мотивацията на военнослужещите, неупражнили право на пенсия, както и намали напрежението между упражнилите и не право на пенсия. От друга страна с ЗИД на ЗОВСРБ в § 7 се даде възможност, когато е в интерес на службата, договорът на военнослужещи, упражнили право на пенсия да бъде

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

	удължаван до три години. Това обстоятелство създаде не-добра практика, да се увеличава службата на военнослужещи, без ясно обосновани обективни причини, и критерии по които се извършва това. Това довежда до напрежение, от една страна между упражняните и неупражняните право на пенсия, а от друга страна между упражняните право на пенсия, тъй-като на едни се удължава, а на други не. Неясните критерии, по които се прилага §7 създава напрежение, а не решава проблеми.
	По въпрос 3 Довело ли е прилагането на законодателните промени до необосновано увеличаване на административната тежест за Вас?
СКС	Въведените промени не доведоха до увеличаването на административната тежест, но въпреки това процедурите си остават доста тромави.
СВ	Не се наблюдава увеличаване на административната тежест във формиранията в резултат от действието на съответните изменения и допълнения на ЗОВСРБ
ВВС	Прилагането на законодателните промени не е довело до значително увеличаване на административната тежест за военните формирания. В командването на Военновъздушните сили, където се обобщава информацията от всички формирания е налице повишаване на натовареността.
ВМС	Прилагането на законодателните промени, само по себеси не доведе до необосновано увеличаване на натоварването. Забелязва се „административна тежест“, ако приемем за такава непрекъснато изискваните справки за придобили и упражнили правото на пенсия, придобили и неупражнили; кратките срокове, които се дават за изготвяне на справки и анализи; връщане с години назад за изготвяне на справки по параметри, данни за които не се следят през тези години.
СКСО	Считам че прилагането на промените не води до изменение на административната тежест.
КИПКО	Административната тежест, не се е увеличила осезаемо след прилагане на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.).
КЛП	Законодателните промени не доведоха до увеличаване на административната тежест.
	По въпрос 4 В каква степен разпоредбите осигуряват трайно решаване на проблемите с комплектуването?

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

КС	Проблемите с комплектуването са частично решени. Създадена възможност за удължаване на военната служба за срок до 3 години на военнослужещи упражнили правото си на пенсия, временно задържа процентът на некомплект, който най-вероятно ще нарасне след приключване на службата на тези военнослужещи. Във формированията се назначават военнослужещи, които нямат необходимия ценз и не покриват критериите и стандартите за изпълнение на военната служба.
СВ	Тези разпоредби сами по себеси не осигуряват трайно решаване на проблемите с комплектуването на военнослужещите в Сухопътните войски, особено с младши офицери при които некомпекта е най - голям.
ВВС	Промените в ЗОВСРБ не осигуряват дългосрочно решаване на проблемите с комплектуването с личен състав, отлагат го с три години, през които следва да се предприемат допълнителни мерки, които да доведат до тяхното преодоляване.
ВМС	От изложеното в т. 1 и т. 2. е видно, че разпоредбите не осигуряват трайно решаване на проблемите, свързани с комплектуването на вакантните длъжности за военнослужещи. По скоро се класифицират, като такива с краткотраен ефект и водят след себе си до: - Естествен отход на упражнилите право на пенсия (55-56 годин, според категорията на военнослужещия); - Увеличение на пределната възраст на не упражнилите правото на пенсия; - Увеличаване на възрастта за кандидатстване за военна служба от 28 на 40 г. даде възможност на по-възрастните кандиаи и тези, изпълнявали военна служба да кандидатстват по обявените конкурси.
КСКО	Разпоредбите НЕ осигуряват трайно решаване на проблемите с комплектуването поради това, че военната професия НЕ е конкурентна на останалите професии на пазара на труда от финансова гледна точка.
КИПКО	С измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.) се постига временно решение за проблемите с комплектуване с военнослужещи.
КЛП	С изключение на прилагането на § 7 от ЗИД на ЗОВСРД, разпоредбите осигуряват трайно решаване на проблемите с комплектуването.
	По въпрос 5 Какъв е броят на подчинените Ви военнослужещи: а/ постъпили на военна служба на възраст по-висока от 28 години за войниците (матросите) и 33 години за сержантите (старшините)? б/ неупражнили правото си на пенсия, които са останали на военна служба по увеличената с три години пределна възраст за тях?

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

КСК	а/ Броят на постъпилите на военна служба е 98, като 39 от тях са на възраст по-висока от 28 години. б/ Броят на военнослужещите, неупражнили правото си на пенсия, които са останали на военна служба по увеличената с три години пределна възраст за тях, е 7 /седем/.
СВ	а/ От месец май 2020г. до месец август 2022г. в Сухопътните войски, броят на приетите на военна служба войници е малко над 1500, от които 46 % (към 700) са постъпили на възраст над 28 години. Приетите сержанти са 12, от които един е бил на възраст над 33 години. б/ В момента в Сухопътните войски служат 10 военнослужещи (2 генерали, 5 офицери, 3 сержанти), които имат право да се пенсионираат, но не са го упражнили и са останали на военна служба.
ВВС	а/ 136 (сто тридесет и шест) войници. б/ 31 (тридесет и един) военнослужещи.
ВМС	а/ Броят на постъпилите матроси за посочения период е 259, като 92 от тях са на възраст между 28 и 40 години, което прави около 1/3 от общия брой; - 1 старшина (в Представителния духов оркестър на ВМС); б/ 2 офицери; - 1 старшина; - 24 матроси.
КСКО	а/ На военна служба са постъпили 56 войника на възраст над 28 години от 167; б/ Неупражнили правото си на пенсия, останали на служба по увеличената с три години пределна възраст – 1 /един/ офицер.
КИПКО	а/ Постъпили на военна служба на възраст по-висока от 28 г. за войниците и 33 г. за сержантите - 5 бр. б/ Неупражнили правото си на пенсия, които са останали на военна служба - 10 бр.
КЛП	а/ Приети на военна служба на възраст по-висока от 28 години за войниците (матросите) и 33 години за сержантите (старшините) - 27 войници; б/ Неупражнили правото си на пенсия, които са останали на военна служба по увеличената с три години пределна възраст за тях - 10 военнослужещи.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

	По въпрос 6 Прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г., в сила от 24.04.2020 г.) способства ли за повишаване мотивацията за службата на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия?
СКС	Увеличаването на пределната възраст за военна служба с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия има ограничено въздействие и не доведе до желаното състояние. Несигурността идва от факта, че в закона няма разпоредба, която да защитава военнослужещите при извършване на организационно-щатни изменения (а те са почти всяка година). Сегашният модел за кариерно развитие не стимулира военнослужещите за по-продължителна служба. Спирането на кариерното им развитие, поради невъзможност за последващо израстване в длъжност, е основание много от военнослужещите да използват възможността, както за пенсиониране, така и възможността да служат до определената в Закона пределна възраст. Като основни мотиви могат да се определят увеличаването на финансови възможности и създаване на сигурност в семейството, и при бъдещи организационно-щатни изменения.
СВ	Все още е рано да се направят категорични изводи в тази посока, още повече, че военнослужещите (офицери и сержанти), които са близо до пределната възраст по чл. 160, ал. 1 от ЗОВСРБ, масово са упражнили правото си на пенсия преди 24.04.2020г. При офицерите и сержантите едва в следващите 3-7 години може да се наблюдават и анализират тенденциите за повишена или не мотивация за служба, в контекста на обсъжданите промени в ЗОВСРБ от 24.04.2020г., когато военнослужещите приближаващи пределната възраст за военна служба по чл. 160, ал. 1 от ЗОВСРБ ще са изправени пред избора да служат още до 3 години или да се пенсионира и да бъдат освободени от служба по пределна възраст. При войниците може да се каже, че има някаква тенденция да се задържат по-дълго на военна служба предвид удължена пределна възраст „+ 3 години“, но с уточнението, че достигайки тази възраст войникът не би имал възможност да се пенсионира (освен парашутисти и водолази). По-скоро мотивацията на войниците е да станат сержанти, с което да се развият кариерно и да придобият право на пенсия по чл. 69 от КСО.
ВВС	Измененията и допълненията в ЗОВСРБ повишават мотивацията за службата на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия и са останали на военна служба по увеличената за тях пределна възраст с три години, тъй като им се дава възможност за изпълнение на военна служба с още 3 (три) години. В отделни случаи се наблюдават прояви на конфронтация, между упражнилите правото си на пенсия (получаващи пенсия и заплата) и останалите военнослужещи. Това е съпътствано с известно понижаване в мотивацията за работа на непридобилилите право на пенсия.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

ВМС	Удължаването на пределната възраст с 3 години на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, без допълнителни условия и ограничения, формира ясна и предсказуема среда, която повиши усещането за сигурност у военнослужещите и мотивацията им за служба. По-голямата част от тези военнослужещи са с голям професионален опит и солидни знания, което ги определя като ценни за системата.
СКСО	Прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ /обн. в ДВ, бр. 38 от 2020г./ НЕ способства за повишава мотивацията за служба на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия.
КИПКО	Прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.) не способства за повишаване мотивацията на военнослужещите за изпълнение на служебните задължения. Причината за това е неравнопоставеността по отношение на финансовото благосъстояние, между военнослужещите, упражнили правото си на пенсия и тези, които не са, при равни други условия. Същевременно с това се стопира възможността за кариерно развитие на останалите военнослужещи.
КЛП	Приложените изменения и допълнения в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 година, в сила от 24.04.2020 г.) способства за повишаване мотивацията за службата на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия.
	По въпрос 10 В хода на приложението на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г. констатирани ли са законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи?
КСК	Последващи законодателни изменения биха имали негативен ефект по отношение на визираните разпоредби.
СВ	В Сухопътните войски не сме констатирали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи в контекста на поставения въпрос. Нямаме предложения за прецизиране на текстовете, приети с измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. в ДВ, бр. 38 от 2020 г.).
ВВС	В хода на приложението на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, няма констатирани законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи.
ВМС	При възможност, да се инициира обсъждане на предложение за изменения на Наредба Н-17 от 22.12.2015 г. за условията и реда за приемане на сержанти (старшини) и войници (матроси) за обучение в професионалните сержантски (старшински) колежи, с цел осигуряване на възможност за

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

	развитие на матроси, приети на военна служба на пределната възраст от 40 години и преминаването им в друга категория военнослужещи.
КСО	Предлагам да отпаднат следните текстове: Текстът по чл. 156. ал. 3 Текстът по §7. ал.1, Считам че с отпадането на горепосочените текстове ще може да се повиши мотивацията на военнослужещите и използването на потенциала и опита на офицерите.
КИПКО	Не са констатирани законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи по отношение прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.).
КЛП	В хода на приложението на измененията и допълненията не са констатирани законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи. Въпреки това, е необходимо да се преразгледа „Класификатора на длъжностите“ и разделението на оперативното ниво на три нива (ОН 1, 2 и 3). Към настоящия момент това разделение създава напрежение и дискриминация на офицерите, служещи в щаба на КЛП (ОН3), спрямо офицерите от ОН1 (КСК и видове ВС).

Табл. 9

A2. Информация относно използвания метод за оценяване на въздействията

За целите на настоящата ПОВ на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#) са използвани последователен и комплексен подходи на анализа и оценката по отделните ключови въпроси за оценка, които да позволят всеобхватност, обективност и реалистичност на заключенията от анализа.

Основните методи, чрез които е събрана и анализирана информацията, необходима за извършване на ПОВ на измененията в [ЗОВСРБ от 2020 г.](#), са:

- Документален анализ (Анализ)

Този анализ бе използван като отправната точка на настоящата оценка. Той представлява универсален метод и има ясна приложимост в контекста на извършената ПОВ на измененията в [ЗОВСРБ от 2020 г.](#) Методът включи извършването на преглед и анализ на наличната информация от релевантните източници на информация и свързаните документи, относими към измененията в [ЗОВСРБ от 2020 г.](#), което създаде основата за последващия анализ.

Документалният анализ бе от съществено значение при обработването на наличната документална информация, необходима за извършването на ПОВ на измененията в [ЗОВСРБ от 2020 г.](#), като даде възможност да се направи точна

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

преценка за необходимостта от допълнителна информация, която бе събрана впоследствие посредством другите методи за събиране на данни.

- Анкета

Този метод, бе използван за изследване на мнението на заинтересованите страни по ключовите въпроси за оценка, свързани с прилагането на измененията в [ЗОВСРБ от 2020](#) г. Обобщената вследствие от проведеното проучване информация бе използвана за допълване на събраната чрез Анализа документална информация, което допринесе значително за набирането на допълнителни данни, които беше невъзможно да се получат без този метод.

Анкетното проучване даде възможност да се установи виждането на преките участници в процеса по прилагане на оценяваните промени в Закона, по отношение на съществуващите ограничения и непълноти, както и какви възможности за преодоляване на пречките могат да се приложат.

Основните методи, чрез които събраната информация бе обработена, синтезирана и анализирана за целите на последващата оценка на въздействието от прилагането на измененията в [ЗОВСРБ от 2020](#) г. са тези, регламентирани в чл. 28, ал. 1 от [НОМИОВ](#):

- Мултикритериен анализ

Мултикритерийният анализ е съвкупност от всички цели (или последствия), критерии (или характеристики) и оценка на критериите. Това означава, че това, което формално определя метода, е набор от свойства, чиито различни аспекти се оценяват чрез математически показатели. Не съществува една "най-добра" или подходяща за всички случаи процедура за агрегиране на оценката на отделните свойства на оценяваните различни варианти на политиката. Подходящо е разработване на алгоритъм за всяка отделна оценка, отразяващ не само формалните характеристики на различните варианти, но и реалните последствия, произтичащи от тяхното прилагане.

Методът беше използван при анализа на въздействията от прилагането на измененията в [ЗОВСРБ от 2020](#) г. Чрез него се постигна разширяване на обхвата на анализа по отделните критерии за оценка и на отговорите на ключови въпроси от анкетата по отношение на постигане на целите. Конкретно Мултикритерийният анализ е използван за сравняване на резултатите от оценката, получени по отделните критерии за оценка, например сравняване на резултатите по критерий „Постигане на целите“ и останалите критерии – „Ефективност“, „Ефикасност“, „Устойчивост“ и „Полезност“.

Резултати от анализа на събраните данни

Анализът направен в края на 2019 г. показва перспективата в близките 5 години, а именно, че през 2020 пределна възраст за притежаваното звание ще

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

навършат 334 военнослужещи, от които 155 са упражнили право на пенсия. През следващите години тези бройки съответно имаха следното изражение: 2021 г. - 414, от които 151 упражнили; 2022 г. - 671, от които 220 упражнили; 2023 г. - 887, от които 294 упражнили; 2024 г. - 1119, от които 353 упражнили и 2025 г. - 1259, от които 211 упражнили.

Фиг. 15

Отходът на всички военнослужещи, навършващи пределна възраст за притежаваното звание, би поставил на сериозно изпитание възможностите на въоръжените сили да изпълняват поставените им задачи в съответствие с техните мисии и функции. Имайки предвид неособено голямото желание на младото поколение да постъпи на служба в редовете на въоръжените сили, както и липсата на достатъчно кандидати за обучение във висшите военни учебни заведения и обявените конкурси за приемане на военна служба се взе решение за удължаване на пределната възраст, като мярка с временен характер, докато се предприемат други мерки, които да направят военната професия по-привлекателна.

Фиг. 16

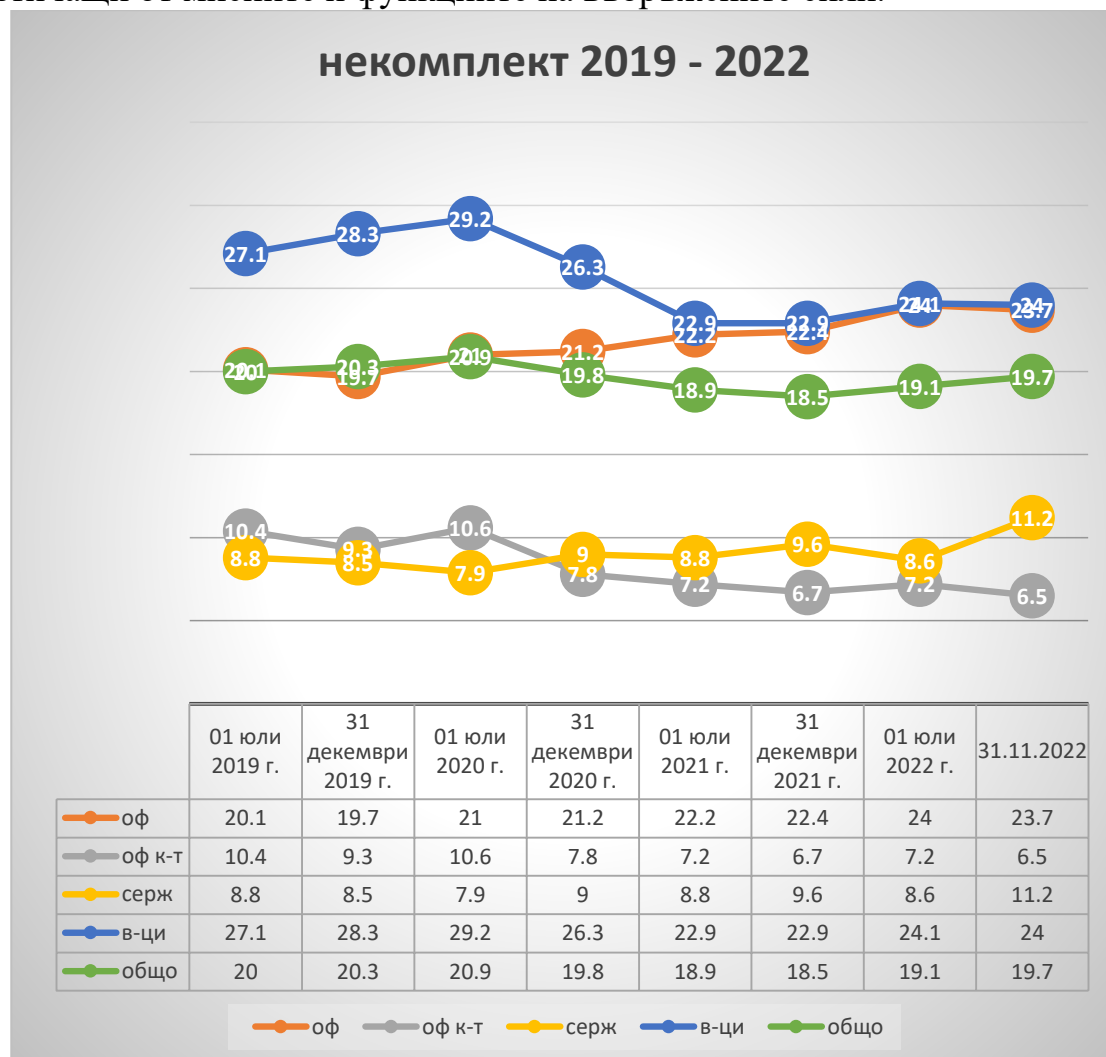

Фиг. 17

От приложените графики ясно се вижда каква е била целта за предлагане на измененията в [ЗОВСРБ от 2020](#) година, а именно значителния отход на офицерски и сержантски (старшински) състав, което би довело в значителна степен до снижаване способностите на въоръжените сили. Благодарение на тези

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

мерки временно беше овладяно нарастването на некомплекта. Трябва да се има предвид, че все още не е решен въпроса с окмплектоването на военните формирования с качествен личен състав, способен да изпълнява всички задачи произтичащи от мисиите и функциите на въоръжените сили.

Фиг. 18

При проследяване развитието на некомплекта по категории се вижда, че като цяло той е ограничен на около 18-19%. Тревожен е трендът на нарастване на некомплекта при офицерите, независимо от всички предприети мерки, но това може да се обясни с времето, което е необходимо за изграждането на такива кадри. Това беше една от основните причини да бъде предложена и приета тази промяна. За съжаление данните след месец юли 2021 година до последните месеци отново показват тенденция за нарастване на некомплекта. Като основни фактори за това може да се отбележат: различните слухове за отнемане на някои от останалите социалните компенсации за военнослужещите, нормалният отход поради навършване на пределна възраст за притежаваното звание и ниската атрактивност на военната професия на

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

пазара на труда. Допълнителни фактори оказващи въздействие на увеличаващият се некомплект са: неподходящия избор на военнослужещи за назначаване на командни или ръководни длъжности и самият некомплект, принуждаващ военнослужещите да поемат задълженията на непопълнените длъжности.

Повечето от командирите на структури в БА считат, че удължаването на пределната възраст с 3 години на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, формира ясна и предсказуема за тях среда, която е повишила усещането за сигурност и мотивацията им за служба, тъй като тези военнослужещи са с голям професионален опит и солидни знания, поради което са ценни за системата. Единствено командирите на ККИПКО и СКСО изказват твърдо мнение, че тази промяна **не способства** за повишаване на мотивацията им, което е необяснимо, тъй като при ККИПКО това са 4 офицера с управленски функции, включително командира и 3 сержанта „старши специалистта 1 и 2 степен“, а при СКСО е 1 офицер и той е заместник-командир. Със създаването на ал. 4 в чл. 160 от ЗОВСРБ и съответните промени в правилника за прилагането му автоматично не се удължава договора за военна служба на военнослужещите неупражнили правото си на пенсия. Правото за това по отношение на сержантския състав се дава на оправомощените командири. При положение че командирът на ККИПКО е изразил такова мнение, не е ясно защо е удължил договорите на всички сержанти, които не са упражнили правото си на пенсия, като не са мотивирани за служба. Същото важи и за командира на и СКСО, който е предложил удължаване на договора за военна служба на заместника си.

Командирът на СВ счита, че още е рано да се дават оценки и да се правят изводи по отношение на мотивацията за военна служба във връзка с направените промени в нормативната уредба от 2020 година, а командирът на Съвместното командване на силите избягва отговора на поставения въпрос и счита че увеличаването на пределната възраст за военна служба с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия има ограничено въздействие и не е довело до желаното състояние. Не е ясно какви анализи са правени в тази структура и какво е тяхното желано състояние.

Мнението на повечето командири на СППМО, както и това на военнослужещите от [проведеното изследване](#) на Института за перспективни изследвания във ВА „Г. С. Раковски“ е, че промяната касаеща удължаването на службата за военнослужещите неупражнили право на пенсия е мотивиращ фактор. При проведено [изследване в Института по отбрана](#) „Проф. Цветан Лазаров“, в което са участвали 21 военнослужещи, от които само 1 е неупражнил правото си на пенсия, 66,5% от анкетираните са на мнение, че това изменение не влияе на мотивацията.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Трябва да се отбележи, че макар и немного, но има и военнослужещи, които съжालяват, че не са се възползвали от даденото им законно право да получават пенсия и заплата. Като цяло може да се обобщи, че това изменение на Закона е фактор, повишаващ мотивацията и удовлетвореността от военната служба, най-малко поради факта, че по този начин на военнослужещите се предоставя възможността сами да направят избор и да определят възрастта до която да служат.

Показателни са и част от предложенията за промяна на нормативната уредба получени от проведената анкета (въпрос 15). Няколко от тях са за изравняване на пределната възраст на пенсионирани и непенсионирани военнослужещи. Те смятат другото за дискриминация, но не смятат за дискриминация това, че тези след тях няма да имат тази възможност да получават пенсия и заплата. Това е така, тъй като промените в [КСО](#) от 2015 г. бяха иницирани с цел задържане на военнослужещите с голям опит и стаж, поради масовите рапорти за уволнение, в следствие поредните слухове за отнемане на социални компенсации. Други предложения са в насока да бъдат освободени всички военнослужещи придобили право на пенсия, да се осигури социален пакет на военнослужещите и се смени политиката за набиране на военнослужещи. От тези предложения се вижда че тези военнослужещи мислят единствено и само за собствената си изгода, а не за военната служба като цяло. Искане се смяна на политиката за набиране на военнослужещи, но не знайно с каква и как новата ще се реализира и до какви последици ще доведе. Има и предложения за намаляване на възрастта за прием, но не се мисли какъв ще е резултата, след като и към момента има висок некомплект и недостатъчно желаещи за военна служба (както за войници, така и за офицери). Жалко е, че такъв вид предложения се правят от офицери, при положение, че попълните анкетата са били честни при отговорите си. Логичен и правилен е извода до който е достигнал един от тях, а именно, че основен проблем е липсата на млади кадри.

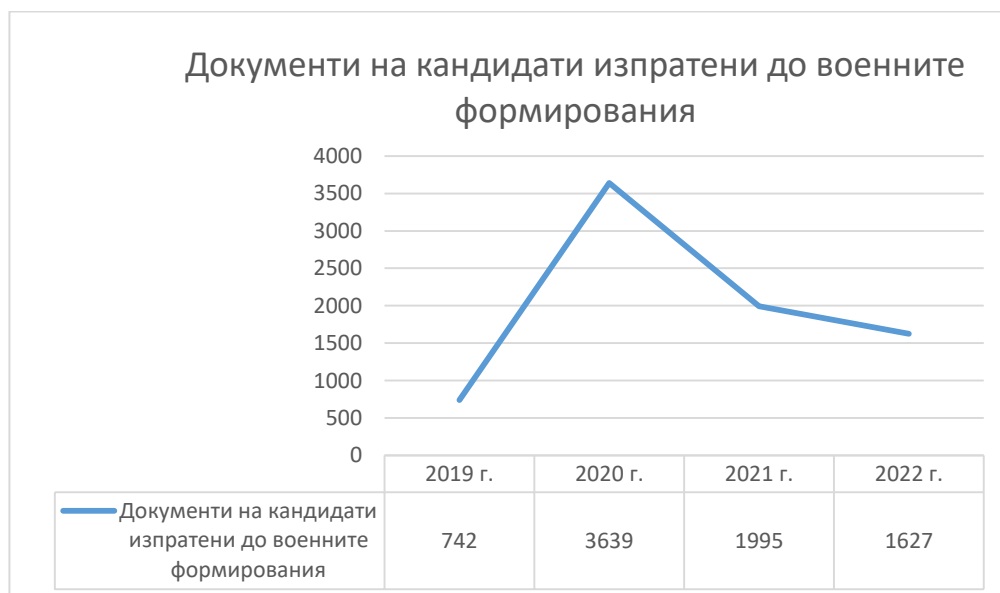
Съществено влияние за ограничаване на некомплекта оказва и изменението позволяващо да се приемат на военна служба граждански лица на възраст до 40 години. Това ясно се вижда от данните предоставени от ЦВО, засегнатите страни и АСУ „Човешки ресурси“ за броя на кандидатите по години за периода 2019-2022 година, а също така и за разпределението им по възраст след 2020 година.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Фиг. 19

От графиката се вижда, че след направеното изменение рязко се е увеличил броя на кандидатите – приблизително 3 пъти. Разбира се дял в това има и разразилата се COVID пандемия и рестриктивните мерки наложени за нейното преодоляване. Тревожен е трендът на спад през 2021 г. след нея (Фиг. 20)

Фиг. 20

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Радващ е фактът, че почти двойно спрямо 2019 г. са се увеличили кандидатите за военна служба (Фиг. 20), чиито документи са изпратени във военните формирования обявили конкурси, но поражда притеснение тенденцията към намаляване през 2022 г. спрямо 2020 година.

Фиг. 21

Свидетелство за положително въздействие на това изменение е както броят на кандидатите показано на фиг. 20, така и процента на кандидатите, които са на възраст над 30 години (фиг. 21), което е от порядъка на 43-45%.

Процентът на приетите на военна служба в следствие на промяната, касаеща увеличение на възрастта за прием за периода от 2020 г. до септември 2022 година (фиг. 22) във видовете въоръжени сили и КЛП е в границите от 40% до 58%.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Фиг. 22

Резултатите от последните години са ясен признак за ефективността и полезността на изменението, което се потвърждава и от резултатите получени от извършения Мултикритериен анализ.

критерии	след измененията			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
постигане на целите	40	4,6	1,84	1,6	0,64
ефективност	20	4,2	0,84	1,3	0,26
ефикасност	8	4,7	0,376	1,55	0,124
устойчивост	2	2,3	0,046	1,35	0,027
полезност	30	4,65	1,395	1,65	0,495
общо	100		4,497		1,546

Табл. 10

Критериите са оценявани по скалата от 1 до 5, като 1 е най-ниската стойност а 5 най-високата. С най-голям теглови коефициент са определени критериите постигане на целите и полезност за организацията, поради причините наложили, тази промяна. Получената притеглена оценка за измененията е 4,50, която сравнена с тази без тях 1,55 показва, че направените изменения на нормативната уредба са целесъобразни и полезни.

Резултатите от изследването на съответните критерии са представени в следващите таблици.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Постигане на целите“	с промяната на ...			без промяната	
	Тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
цели					
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	5	1,5	2	0,6
- задържане на служба на мотивираните военнослужещи и увеличение на хората до 40 г., желаещи да постъпят на служба;	10	5	0,5	2	0,2
- оставане на служба по-дълго време на офицерите, които не са упражнили правото си на пенсия;	10	5	0,5	1	0,1
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	5	4	0,2	2	0,1
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	5	0,5	1	0,1
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	3	0,15	1	0,05
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	3	0,15	3	0,15
- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни - членки на НАТО;	5	5	0,25	1	0,05
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	5	5	0,25	1	0,05
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	5	5	0,25	2	0,1
- повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са ползвали правото си на пенсия;	5	4	0,2	1	0,05
- премахване на съществуващо разделение между военнослужещите, които могат да се пенсионират и тези които не могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на КСО. При запазване на статуквото след 2029 г. право на пенсиониране ще имат само военнослужещи със звание полковник („капитан I ранг“) и по-високо;	5	3	0,15	1	0,05
	100		4,6		1,6

Табл. 11

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Ефективност“	с промяната на ...			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
цели					
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	5	1,5	1	0,3
- задържане на служба на мотивираните военнослужещи и увеличаване хората до 40 г., желаещи да постъпят на служба;	10	5	0,5	1	0,1
- оставане на служба по-дълго време на офицерите, които не са упражнили правото си на пенсия;	10	5	0,5	1	0,1
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	5	3	0,15	2	0,1
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	3	0,3	2	0,2
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	3	0,15	2	0,1
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	3	0,15	1	0,05
- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни - членки на НАТО;	5	4	0,2	1	0,05
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	5	4	0,2	2	0,1
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	5	3	0,15	2	0,1
- повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са ползвали правото си на пенсия;	5	5	0,25	1	0,05
- премахване на съществуващо разделение между военнослужещите, които могат да се пенсионират и тези които не могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на КСО. При запазване на статуквото след 2029 г. право на пенсиониране ще имат само военнослужещи със звание полковник („капитан I ранг“) и по-високо;	5	3	0,15	1	0,05
	100		4,2		1,3

Табл. 12

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Ефикасност“	с промяната на ...			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
цели					
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	5	1,5	2	0,6
- задържане на служба на мотивираните военнослужещи и увеличаване хората до 40 г., желаещи да постъпят на служба;	10	5	0,5	1	0,1
- оставане на служба по-дълго време на офицерите, които не са упражнили правото си на пенсия;	10	5	0,5	1	0,1
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	5	5	0,25	2	0,1
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	5	0,5	2	0,2
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	4	0,2	1	0,05
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	3	0,15	1	0,05
- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни - членки на НАТО;	5	5	0,25	1	0,05
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	5	5	0,25	2	0,1
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	5	4	0,2	2	0,1
- повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са ползвали правото си на пенсия;	5	5	0,25	1	0,05
- премахване на съществуващо разделение между военнослужещите, които могат да се пенсионират и тези които не могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на КСО. При запазване на статуквото след 2029 г. право на пенсиониране ще имат само военнослужещи със звание полковник („капитан I ранг“) и по-високо;	5	3	0,15	1	0,05
	100		4,7		1,55

Табл. 13

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Устойчивост“	с промяната на ...			без промяната	
	Тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
цели					
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	2	0,6	1	0,3
- задържане на служба на мотивираните военнослужещи и увеличаване хората до 40 г., желаещи да постъпят на служба;	10	3	0,3	2	0,2
- оставане на служба по-дълго време на офицерите, които не са упражнили правото си на пенсия;	10	1	0,1	1	0,1
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	5	3	0,15	2	0,1
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	3	0,3	2	0,2
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	1	0,05	1	0,05
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	2	0,1	1	0,05
- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни - членки на НАТО;	5	3	0,15	1	0,05
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	5	3	0,15	2	0,1
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	5	3	0,15	2	0,1
- повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са ползвали правото си на пенсия;	5	3	0,15	1	0,05
- премахване на съществуващо разделение между военнослужещите, които могат да се пенсионират и тези които не могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на КСО. При запазване на статуквото след 2029 г. право на пенсиониране ще имат само военнослужещи със звание полковник („капитан I ранг“) и по-високо;	5	2	0,1	1	0,05
	100		2,3		1,35

Табл. 14

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Полезност“	с промяната на			без	
	...			промяната	
цели	Тегло в %	оценка	притеглен а оценка	оценка	притеглен а оценка
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	5	1,5	1	0,3
- задържане на служба на мотивираните военнослужещи и увеличаване хората до 40 г., желаещи да постъпят на служба;	10	5	0,5	2	0,2
- оставане на служба по-дълго време на офицерите, които не са упражнили правото си на пенсия;	10	5	0,5	1	0,1
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	5	3	0,15	2	0,1
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	5	0,5	3	0,3
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	5	0,25	2	0,1
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	5	0,25	3	0,15
- доближаване на пределната възраст за служба във въоръжените сили с тази в повечето страни - членки на НАТО;	5	4	0,2	1	0,05
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	5	4	0,2	2	0,1
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	5	4	0,2	3	0,15
- повишаване на мотивацията за служба на военнослужещите, които не са ползвали правото си на пенсия;	5	5	0,25	1	0,05
- премахване на съществуващо разделение между военнослужещите, които могат да се пенсионират и тези които не могат, поради невъзможност да изпълнят изискванията на КСО. При запазване на статуквото след 2029 г. право на пенсиониране ще имат само военнослужещи със звание полковник („капитан I ранг“) и по-високо;	5	3	0,15	1	0,05
	100		4,65		1,65

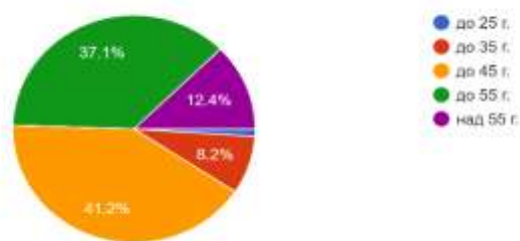
Табл. 15

Изменение 2. „Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещите с висши офицерски звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са престояли на заеманата длъжност повече от 4 години и откажат да заемат предложена им равна или по-висока длъжност.“

A1. Информация за отговорите и изразените становища на заинтересованите страни

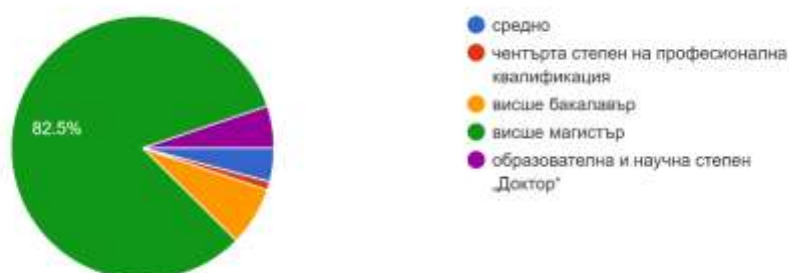
Отговорите на въпросите публикувани на [страницата на МО](#) и [Портала за обществени консултации](#) са представени под формата на диаграми.

1. Вашата възраст е:
97 responses

Фиг. 1

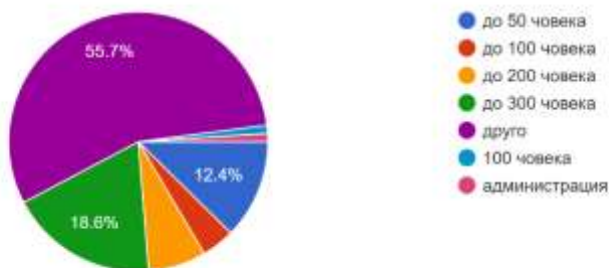
2. Вашето образование е:
97 responses

Фиг. 2

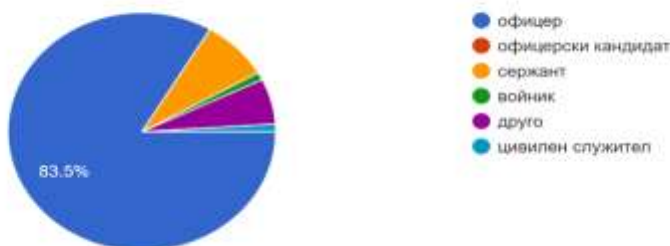
Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

3. Вие служите във формиране до:
97 responses

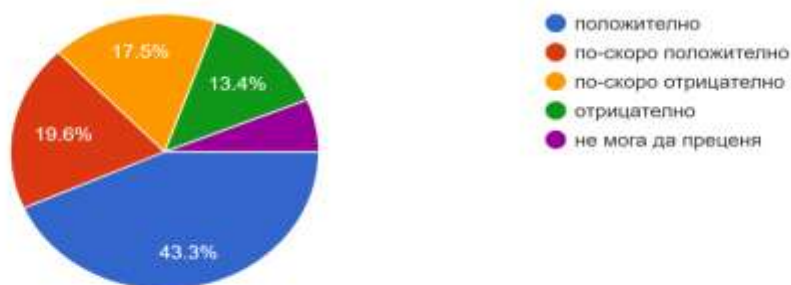
Фиг. 3

4. Вие сте:
97 responses

Фиг. 4

10. Как оценявате разпоредбата, че военнослужещите с висши офицерски звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), ...аемат длъжността си не повече от една година?
97 responses

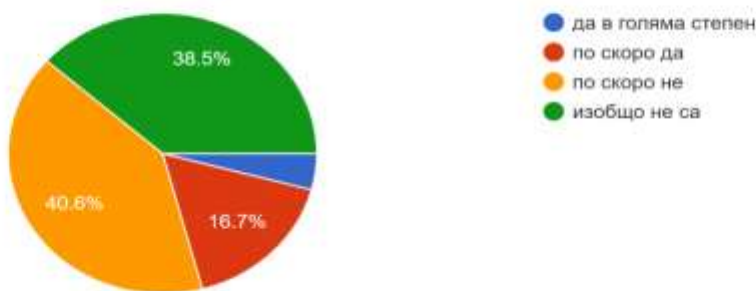

Фиг. 10

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

13. Считате ли, че промените от 2020 г. в нормативната уредба на ЗОВСРБ са допринесли за по-добро функциониране на Вашето формирание?

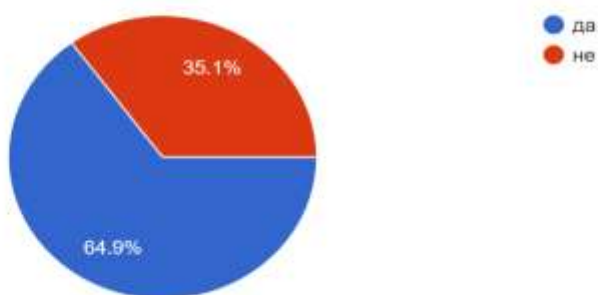
96 responses

Фиг. 13

14. Има ли необходимост от допълнителни промени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.?

97 responses

Фиг. 14

15. При положителен отговор на предходния въпрос, моля споделете вашите предложения (кратко)

Няма предложения по тази промяна

Почти всички командири в отговорите на зададените им въпроси не са засегнали това изменение. Единствено командирът на СКСО е предложил това изменение на ЗОВСРБ да отпадне.

A2. Информация относно използвания метод за оценяване на въздействията

Методите са същите както при „Изменение 1“

Резултати от анализа на събраните данни

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Промяната е предложена с мотива, че продължителният престой на една и съща длъжност от военнослужещите в повечето случаи води до неефективно изпълнение на задълженията от тяхна страна и до загуба на мотивация за служба за онези военнослужещи, които са потенциални кандидати за заемане на тези длъжности. Отчетено е, че нежеланието за заемане на длъжности на равно или по-високо длъжностно ниво от офицерите създава затруднения особено при комплектуването на важни за командната структура на въоръжените сили длъжности. Основна цел беше недопускане появата на вероятност от компрометиране способностите на системата за командване и управление, за да се гарантира нейното ефективно функциониране.

Липсата на данни от почти всички ръководители на структури от въоръжените сили, отнасящи се до това: има ли ефект от действието на това изменение, осигурява ли то решение на проблеми с некомплекта и най-вече – необходими ли са промени в законодателството по отношение на промените в ЗОВСРБ, обнародвани в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#), показва, че това изменение се приема и е от полза за ръководените от тях структури. Единствено командирът на СКСО предлага това изменение да отпадне от нормативната уредба.

Резултатът от въпросите на анкетата, публикувана на [сайта на МО](#) и [този за обществени консултации](#), показва почти 63% одобрение на това изменение на ЗОВСРБ. Трябва да отбележим, че повече от 83% от анкетираните са офицери като 41% от тях са на възраст от 35 до 45 години, а 37% са на възраст между 45 и 55 години, т. е. една голяма част от тях, може да попаднат под въздействието на тази законова разпоредба.

Почти същият е и ефектът от [проучването, проведено във ВА „Г. С. Раковски“ сред 37 офицера](#). Резултатите доказват нееднозначно възприемане на това допълнение в закона и поляризиране на мненията относно неговата правомерност. Военнослужещите, които по-скоро одобряват въведената нормативна промяна (38%) и демонстриращите крайно негативни нагласи (27%) формират най-големите пропорции. Ограничени процентни дялове респонденти напълно одобряват (19%) и по-скоро не одобряват (11%) предложеното нормативно основание. Общият дял на одобрение („Напълно одобрявам и „По скоро одобрявам“) е 57% от анкетираните. Изразено е единствено становище в свободен текст, според което допълнението в чл. 156 (ал. 3) трябва да се прилага съобразно всеки конкретен случай („Зависи от конкретния случай.“). В заключение, може да се каже, че изменението се възприема по-скоро позитивно от военнослужещите на ВА „Г. С. Раковски“, въпреки че значим дял респонденти не одобряват неговата целесъобразност.

До момента в Министерството на отбраната няма постъпило предложение от военните формирования от БА и СПМО за освобождаване на

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

военнослужещи по условията на чл.165, ал. 1, т. 12 от ЗОВСРБ, т. е. които са с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“) или висше военно звание, престояли са на длъжност повече от 4 години и са отказали преназначаване на равна или по-висока длъжност.

Резултатите от Мултикритериен анализ показват, че това изменение е полезно за въоръжените сили, но поради липса на практика не може да се коментират неговите: ефективност, ефикасност и устойчивост.

критерии	след измененията			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
постигане на целите	30	2	0,6	1	0,3
ефективност	10	1	0,1	1	0,1
ефикасност	10	2	0,2	1,8	0,18
устойчивост	20	1	0,2	1	0,2
полезност	30	4,4	1,32	1,5	0,45
общо	100		2,42		1,23

Табл. 16

Резултатите от изследването на съответните критерии са представени в следващите таблици.

критерии „Постигане на целите“	с промяната на ...			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
цели					
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	50	2	1	1	0,5
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	20	2	0,4	1	0,2
- използване на потенциала на офицерите, за постигане на способности, чрез назначаването им на длъжности в интерес на службата.	30	2	0,6	1	0,3
	100		2		1

Табл. 17

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Ефективност“	с промяната на ...			без промяната	
цели	тегло в %	оценка	притегле на оценка	оценка	притегле на оценка
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	50	1	0,5	1	0,5
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	20	1	0,2	1	0,2
- използване на потенциала на офицерите, за постигане на способности, чрез назначаването им на длъжности в интерес на службата.	30	1	0,3	1	0,3
	100		1		1

Табл. 18

критерии „Ефикасност“	с промяната на ...			без промяната	
цели	тегло в %	оценка	притеглен а оценка	оценка	притеглен а оценка
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	50	2	1	2	1
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	20	2	0,4	1	0,2
- използване на потенциала на офицерите, за постигане на способности, чрез назначаването им на длъжности в интерес на службата.	30	2	0,6	2	0,6
	100		2		1,8

Табл. 19

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Устойчивост“	с промяната на ...			без промяната	
цели	Тегло в %	оценка	притегле на оценка	оценка	притегле на оценка
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	50	1	0,5	1	0,5
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	20	1	0,2	1	0,2
- използване на потенциала на офицерите, за постигане на способности, чрез назначаването им на длъжности в интерес на службата.	30	1	0,3	1	0,3
	100		1		1

Табл. 20

критерии „Полезност“	с промяната на ...			без промяната	
цели	Тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	50	5	2,5	1	0,5
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	20	5	1	2	0,4
- използване на потенциала на офицерите, за постигане на способности, чрез назначаването им на длъжности в интерес на службата.	30	3	0,9	2	0,6
	100		4,4		1,5

Табл. 21

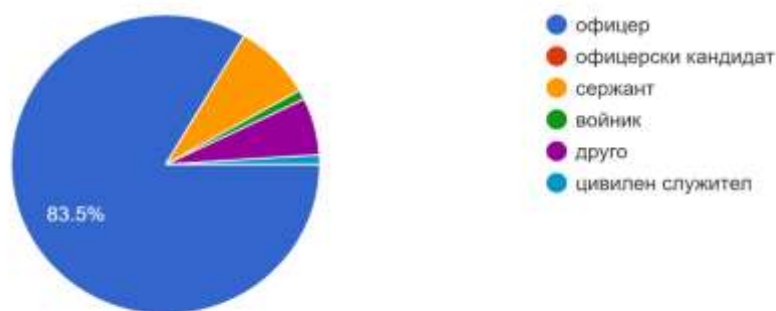
Изменение 3. *„Създаване на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред.“*

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

A1. Информация за отговорите и изразените становища на заинтересованите страни

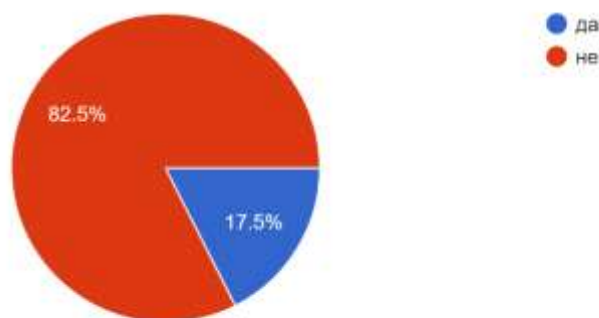
Отговорите на въпросите публикувани на [страницата на МО](#) и [сайта за обществено обсъждане](#) са представени под формата на диаграми

4. Вие сте:
97 responses

Фиг. 4

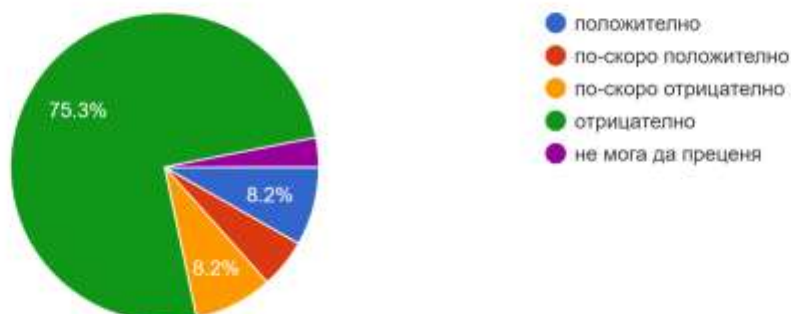
5. Получавате ли пенсия?
97 responses

Фиг. 5

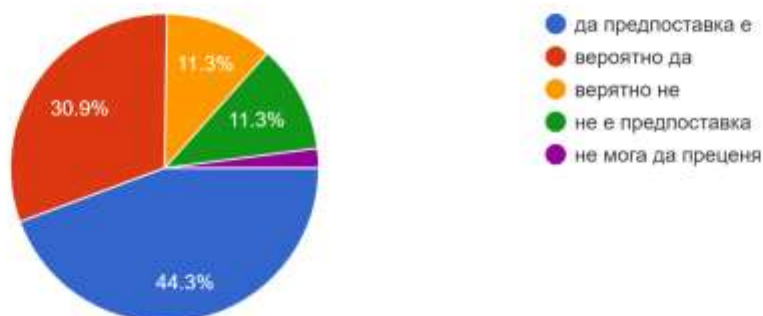
Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

11. Как оценявате създаването на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на ... мотивирано предложение по команден ред?
97 responses

Фиг. 11

12. Според Вас създадената възможност посочена в предходния въпрос предпоставка ли е за корупционни практики?
97 responses

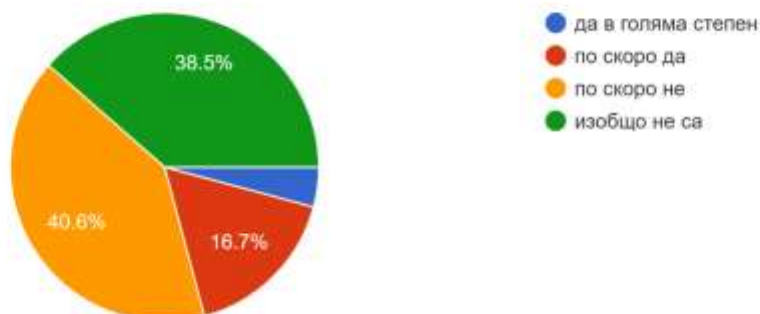

Фиг. 12

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

13. Считате ли, че промените от 2020 г. в нормативната уредба на ЗОВСРБ са допринесли за по-добро функциониране на Вашето формирование?

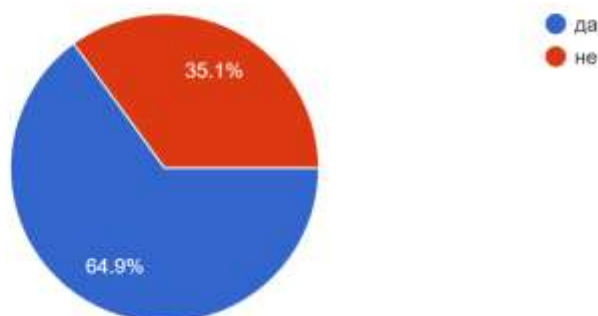
96 responses

Фиг. 13

14. Има ли необходимост от допълнителни промени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.?

97 responses

Фиг. 14

15. При положителен отговор на предходния въпрос, моля споделете вашите предложения (кратко):45 responses

Представени са някои от отговорите на въпрос 15 пряко засягащи удължаването на пределната възраст на пенсионираните военнослужещи:

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Вие сте:	Получавате ли пенсия	предложения (кратко)
офицер	не	да бъде отменен § 7 от ЗиД ЗОВСРБ, обн.ДВ бр. 38 от 2020 г.
офицер	не	§7 от преходните и заключителните разпоредби е излишен, тъй като на практика от него се възползват почти всички упражнили право на пенсия
офицер	не	Да се отмени § 7 от ПЗР към Закона за изменение и допълнение на ЗОВСРБ
офицер	не	Премахване възможността за увеличаване с до 3 години на предела за служба за военнослужещи, упражнили вече правото си на пенсия! Прекратяване на възможността за едновременно изплащане на пенсия и заплата!
офицер	не	- § 7 от ПЗР към Закона за изменение и допълнение на ЗОВСРБ да се отмени; - намаляване на възрастта за приемане на военна служба, съгласно чл. 141, ал. 1, т. 2 от ЗОВСРБ; - по -стриктен контрол на чл.156, ал. 3 от ЗОВСРБ
офицер	не	Отпадане на възможността за увеличение на възрастта на пенсионерите!
офицер	не	Да отпадне, пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години.
офицер	да	Изключване на възможностите за субективно вземане на решения за удължаване на срока на службата., чрез премахване на текстове даващи права на хора, които може да бъдат корумпирани, а именно: Премахване на разликите за упражнено и неупражнено право предвид големия некомплект във Въоръжените сили и използване на единна пределни възрасти.
офицер	не	Да се премахне възможността за удължаване на пределната възраст на военнослужещи упражнили право на пенсия.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Вие сте:	Получавате ли пенсия	предложения (кратко)
офицер	не	Желателно е да се прекрати оставянето на вратички за "НАШИ ХОРА", с което се демотивира младия личен състав.
офицер	не	Параграф 7 от ПЗР да отпадне!
друго	да	Премахване на текстовете за удължаване срока на военна служба на военнослужещите.

Табл. 22

В следващата таблица е представена извадка от отговорите на съответните командири на структури от БА. Мненията им, както и тези на останалите командири/началници са приложение към ПОВ.

Структура	Отговори
	По въпрос 5в Какъв е броят на подчинените Ви военнослужещи: в/упражнили правото си на пенсия, на които в интерес на службата е удължена пределната възраст за военна служба, по смисъла на §7 от ЗОВСРБ?
СКС	Броят на военнослужещите упражнили правото си на пенсия, на които е удължена пределната възраст е 4 /четири/.
СВ	За 9 военнослужещи (7 офицери и 2 сержанта), които са упражнили правото си на пенсия е удължена пределната възраст за военна служба. Има мотивирано предложение за един сержант.
ВВС	18 (осемнадесет) военнослужещи.
ВМС	Във ВМС на един офицер, упражнил правото си на пенсия, беше удължена пределната възраст с 1 година.
СКСО	Упражнили правото си на пенсия, с удължена пределна възраст по смисъла на чл. 160. ал. 4 от ЗОВСРБ – няма.
КИПКО	Упражнили правото си на пенсия, на които в интерес на службата е удължена пределната възраст за военна служба, по смисъла на чл. 160, ал. 4 от ЗОВСРБ - 2 бр.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

КЛП	Няма военнослужещи упражнили правото си на пенсия, на които в интерес на службата е удължена пределната възраст за военна служба, по смисъла на чл. 160, ал. 4 от ЗОВСРБ.
	По въпрос 7 Констатирани ли са недостатъци и непълноти в условията и реда за удължаване на пределната възраст, които могат да опорочат процедурите или да създадат условия за развитие на корупционни практики?
КСС	Не са констатирани недостатъци и непълноти, които да създават корупционни практики.
СВ	Не се наблюдават недостатъци и непълноти по прилагане на процедурата, които да създават условия за опорочаване на процедурите и развитие на корупционни практики.
ВВС	Не са констатирани недостатъци и непълноти в условията и реда за удължаване на пределната възраст, които могат да опорочат процедурите или да създадат условия за развитие на корупционни практики.
ВМС	Всяко субективно решение, при вземането на което липсват ясни правила и обективни критерии, чрез които да се оцени до колоко един военнослужещ е „нужен“ на системата, е предпоставка за повишаване на риска от корупция.
КССО	Поради липса на практика по реда и условията за удължаване на пределната възраст на военнослужещите не може да се изрази мнение за затруднения и неточности по опорочаване на процедурите, а също така и дали има условия за създаване на корупционни практики.
КИПКО	Възможността само на някои военнослужещи, които са упражнили правото си пенсия да се удължи срока на договора за военна служба е предпоставка за възможно опорочаване на процедурите или създаване на условия за развитие на корупционни практики.
КЛП	Неясните критерии за прилагане на § 7 от преходни и заключителни разпоредби към ЗИД на ЗОВСРБ, създават освен напрежение между военнослужещите, така и условия за развитие на корупционни практики и опорочават прилагането на изключението на закона, наистина, когато е в интерес на службата.
	По въпрос 8 Установяват ли се затруднения при спазването като цяло на сроковете, определени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.? Ако считате че има твърде кратки и/или твърде продължителни във времето срокове за изпълнение на конкретни действия, моля да ги посочите и да изложите мотивите си за това.
КСС	Не са констатирани затруднения при спазване на сроковете определени в ЗОВСРБ.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

СВ	Като цяло не сме установили затруднения при спазването на сроковете, определени в ЗОВСРБ, в частта на разглежданите изменения и допълнения на ЗОВСРБ.
ВВС	Като цяло няма затруднения при спазването на сроковете, определени в частта на измененията и допълненията на ЗОВСРБ.
ВМС	Не са установени затруднения при спазване на сроковете, определени в ЗОВСРБ, в частта отнасяща се до измененията и допълненията, в сила от 24.04.2020 г.
СКСО	
КИПКО	Не са установени затруднения при спазването на сроковете, определени в ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.).
КЛП	Не се установяват затруднения при спазването на сроковете, определени в ЗОВСРБ.
	По въпрос 9 Установени ли са корупционни рискове във връзка с прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.?
СКС	Не са констатирани недостатъци и непълноти, които да създават корупционни практики.
СВ	Не разполагаме с данни, които да показват наличие на корупционни рискове, свързани с прилагането на съответните изменения и допълнения в ЗОВСРБ.
ВВС	Във Военновъздушните сили не са установени корупционни рискове във връзка с прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г.
ВМС	До настоящия момента не са констатирани корупционни рискове, свързани с прилагането на посочените изменения и допълнения на ЗОВСРБ.
СКСО	Отрицателен ефект създава възможността на удължаване срока на военна служба с 3 /три/ години, на тези които са упражнили правото си на пенсия. Отрицателен ефект е големия дисбаланс в доходите на военнослужещите, упражнили правото на пенсия и тези които нямат това право. Също така текстът по чл. 160, ал. 4 (за хабилитираните лица) действа демотивиращо на тези които не са упражнили правото си на пенсия.
КИПКО	Не са установени корупционни рискове във връзка с прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.).

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

КЛП	Като корупционен риск може да се спомене удължаването на военната служба на военнослужещи по § 7 от преходни и заключителни разпоредби към ЗИД на ЗОВСРБ (ДВ, бр. 38 от 2020 г., в сила от 24.04.2020 г.).
	По въпрос 10 В хода на приложението на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г. констатирали ли са законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи?
КСК	Последващи законодателни изменения биха имали негативен ефект по отношение на визираните разпоредби.
СВ	В Сухопътните войски не сме констатирали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи в контекста на поставения въпрос. Нямаме предложения за прецизиране на текстовете, приети с измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. в ДВ, бр. 38 от 2020 г.).
ВВС	В хода на приложението на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, няма констатирани законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи.
ВМС	При възможност, да се инициира обсъждане на предложение за изменения на Наредба Н-17 от 22.12.2015 г. за условията и реда за приемане на сержанти (старшини) и войници (матроси) за обучение в професионалните сержантски (старшински) колежи, с цел осигуряване на възможност за развитие на матроси, приети на военна служба на пределната възраст от 40 години и преминаването им в друга категория военнослужещи.
СКСО	Предлагам с цел намаляване на отрицателното въздействие на измененията и допълненията на ЗОВСРБ /обн. в ДВ, бр. 38 от 2020г./ да отпаднат следните текстове: Текстът по §7. ал.1 от Преходни и Заключителни разпоредби към ЗИД на ЗОВСРБ /обн. в ДВ, бр. 38 от 2020г./. Считам че с отпадането на горепосочените текстове от ЗОВСРБ /обн. в ДВ, бр. 38 от 2020г./ ще може да се повиши мотивацията на военнослужещите и използването на потенциала и опита на офицерите.
КИПКО	Не са констатирани законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи по отношение прилагането на измененията и допълненията в ЗОВСРБ (обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.).
КЛП	В хода на приложението на измененията и допълненията в ЗОВСРБ, обн. ДВ бр. 38 от 2020 г. не са констатирани законови и/или нововъзникнали обстоятелства, които да налагат последващи законодателни инициативи

Табл. 23

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

A2. Информация относно използвания метод за оценяване на въздействията

Методите са същите както при „Изменение 1“

Резултати от анализа на събраните данни

Приетата промяна по начина, по който е формулирана и се прилага е спорна. Фактът, че до момента на изготвяне на ПОВ са отдадени 94 заповеди за удължаване на пределната възраст на военнослужещи заемащи 74 длъжности, които според предложенията на командирите ще останат вакантни понеже няма военнослужещи отговарящи на длъжностните характеристики за заемането им, показва, че такава възможност е необходима. В същото време има вакантни длъжности, които ежегодно се обявяват в регистрите на вакантните длъжности, но няма кандидати за заемането им.

За нуждите на ПОВ е необходимо да бъдат разгледани и мненията на заинтересованите страни от това изменение. Анализирайки отговорите на въпросите, публикувани на [сайта на МО](#) и [Портала за обществено обсъждане](#), виждаме, че над 80% от попълнителите анкетата оценяват тази възможност негативно, а 75% я определят като предпоставка за корупционни практики, като 44% от тях са твърдо убедени в корупционната ѝ същност. Трябва да отбележим и това, че над 83% от тях са офицери, които не получават пенсия, което е ясен признак за съществуващо напрежение. Очевидно е, че разликата, която се получава в стандарта на живот, оказва своето влияние върху мнението на военнослужещите. Това ясно проличава от отговорите на последния 15-ти въпрос, относно предложения за допълнителни промени в ЗОВСРБ. Дадени са предложения от 45 човека, като 14 от тях искат да отпадне §7 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗОВСРБ. Поне 5 от предложенията гравитират около това, упражнители правото си на пенсия да не заемат ръководни, а изпълнителски длъжности. Малка част от анкетираните дават възможност на пенсионираните да работят, но не и на мястото, на което са се пенсионирали или на ръководни длъжности. Има направена и препоръка да отпаднат всички промени в ЗОВСРБ, обнародвани в бр. 38 на ДВ от 2020г. и да се затвори вратичката за „НАШИ ХОРА“. Разбира се има и няколко мнения за промени, които да изравнят пределната възраст за всички военнослужещи и на упражнили правото си на пенсия и на неупражнили това право.

Разглеждайки [мненията на командирите на структурите от БА](#) се констатира, че една част от тях считат, че възможността само на някои военнослужещи, които са упражнили правото си пенсия, да се удължи срока на договора за военна служба е предпоставка за възможно опорочаване на процедурите или създаване на условия за развитие на корупционни практики и напрежение между военнослужещите.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Според повечето командири не се наблюдават недостатъци и непълноти по прилагане на процедурата за удължаване. Единствено командирът на СКСО предлага да отпадне §7 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗОВСРБ. Ръководителите на структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната изразяват подобни мнения на тези на командирите от БА.

Резултатите от [проучването направено във ВА „Г. С. Раковски“ сред 37](#) офицера показват, че създадената възможност за повишаване на пределната възраст до три години на военнослужещите, упражнили право на пенсия, които са нужни на въоръжените сили, по решение на министъра на отбраната, не се одобрява от малко над половината от анкетираните офицери („напълно не одобряват“ – 43,2% и „по-скоро не одобряват“ – 16,2%). Положителна оценка към тази възможност са изразили останалите офицери от Академията („напълно одобряват“ – 24,3% и „по-скоро одобряват“ – 16,2%). В коментарите на военнослужещите по този въпрос е изтъкната необходимост от ясни и единни критерии за всички, тъй като с увеличаването на пределната възраст до три години на военнослужещите, упражнили право на пенсия, които са нужни на въоръжените сили, по решение на министъра на отбраната, съответно след мотивирано предложение по команден ред, се създават предпоставки за субективизъм и корупционни практики.

Имайки предвид, че заинтересованите страни оценяват изменението в ЗОВСРБ, обнародвано в [бр. 38 на ДВ от 2020 г.](#), единствено и само от своята гледна точка може да се заключи, че тази промяна се нуждае от допълнителен по-задълбочен анализ. Тя безспорно има своя принос за съхраняване на способностите на формирования от въоръжените сили. При удължаването на пределната възраст по § 7 от ПЗР към ЗИД на ЗОВСРБ ([ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#)) не се констатира конкретни недостатъци в условията и реда за удължаване, доколкото на законово ниво са определени случаите, в които се прави мотивирано предложение, а в [ППЗОВСРБ](#) е определен редът, по който може да се извърши това, като са разписани ясни и прозрачни правила. Необходимо е да се преразгледа процедурата, регламентирана в [ППЗОВСРБ](#), за да се отстранят всякакви съмнения за субективност при вземането на решения.

Резултатите от Мултикритерийният анализ също показват, че това изменение макар и в малка степен способства за намаляване на некомпекта и осигуряването както на приемственост, така и за изпълнение на ефективно изпълнение на задачите, докато бъдат подготвени кадри, които да наследят титулярите.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии	след измененията			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
постигане на целите	30	3,60	1,08	1,80	0,54
ефективност	30	3,70	1,11	1,65	0,50
ефикасност	5	3,65	0,18	1,90	0,10
устойчивост	5	2,70	0,14	1,50	0,08
полезност	30	3,20	0,96	1,75	0,53
общо	100		3,47		1,73

Табл. 24

Резултатите от изследването на съответните критерии са представени в следващите таблици.

критерии „Постигане на целите“	с промяната на ...			без промяната	
цели	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	3	0,9	2	0,6
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	10	4	0,4	2	0,2
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	3	0,3	1	0,1
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	2	0,1	1	0,05
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	2	0,1	3	0,15
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	10	3	0,3	1	0,1
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	30	5	1,5	2	0,6
	100		3,6		1,8

Табл. 25

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Ефективност“	с промяната на ...			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
цели					
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	5	1,5	1	0,3
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	10	3	0,3	2	0,2
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	3	0,3	2	0,2
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	3	0,15	2	0,1
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	3	0,15	1	0,05
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	10	4	0,4	2	0,2
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	30	3	0,9	2	0,6
	100		3,7		1,65

Табл. 26

критерии „Ефикасност“	с промяната на ...			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглена оценка	оценка	притеглена оценка
цели					
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	3	0,9	2	0,6
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	10	4	0,4	2	0,2

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	4	0,4	2	0,2
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	3	0,15	1	0,05
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	2	0,1	1	0,05
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	10	2	0,2	2	0,2
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	30	5	1,5	2	0,6
	100		3,65		1,9

Табл. 27

критерии „Устойчивост“	с промяната на ...			без промяната	
	тегло в %	оценка	притеглен а оценка	оценка	притеглен а оценка
цели					
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	2	0,6	1	0,3
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	10	4	0,4	2	0,2
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	3	0,3	2	0,2
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	2	0,1	1	0,05
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	2	0,1	1	0,05
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	10	3	0,3	1	0,1
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	30	3	0,9	2	0,6
	100		2,7		1,5

Табл. 28

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

критерии „Полезност“	с промяната на ...			без промяната	
цели	Тегло в %	оценка	приетелен а оценка	оценка	приетелен а оценка
- забавяне на тенденциите за увеличаване на некомплекта от военнослужещи, поради намаляване на отхода на военнослужещи по пределна възраст;	30	3	0,9	1	0,3
- осигуряване условия за ефективност при изпълнение на задълженията от страна на военнослужещите;	10	5	0,5	2	0,2
- защита на инвестициите от страна на Министерството на отбраната и осигуряване интересите на службата.	10	2	0,2	3	0,3
- намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване;	5	2	0,1	2	0,1
- намаляване на преките разходи за отбрана, в частта разходи за персонал;	5	2	0,1	3	0,15
- създаване на условия за постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата;	10	2	0,2	1	0,1
- запазване на приемствеността и поддържане на готовността на въоръжените сили да изпълняват задачите си;	30	4	1,2	2	0,6
	100		3,2		1,75

Табл. 29

Изменение 4. „Промяна/разширяване на състава на Съвета по отбрана, който е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната.“

A1. Информация за отговорите и изразените становища на заинтересованите страни

Съветът по отбрана е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната, който го подпомага, при вземане на решение по политико-военни и стратегически въпроси, свързани с планиране и развитие на Въоръжените сили.

С влизане в сила на измененията и допълненията на ЗОВСРБ, обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г. съставът на Съвета по отбрана е разширен, като освен заместник-министрите на отбраната, началника на политическия кабинет, постоянния секретар на отбраната, началника на отбраната и неговите заместници,

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

командира на Съвместното командване на силите, командирите на Сухопътните войски, Военновъздушните сили и Военноморските сили, са добавени и командирът на Съвместното командване на специалните операции, директорът на Служба "Военна информация" и началникът на Военна академия "Георги Стойков Раковски".

Нормативната уредба дава възможност в заседанията на Съвета по отбрана, по решение на министъра на отбраната, да участват и други лица, освен определените в ЗОВСРБ.

A2. Информация относно използвания метод за оценяване на въздействията

За оценяване на въздействието при това изменение е извършен анализ на ефективността.

Резултати от анализа на събраните данни

Увеличаването на членовете на Съвета по отбрана не е довело до повишаване ефективността на неговата дейност за подпомагане на министъра на отбраната.

Целесъобразно е съставът на Съвета по отбрана, определен в разпоредбата на чл. 33, ал. 1 от ЗОВСРБ да се преразгледа, след извършването на последващ анализ по целесъобразност, а при нужда министърът на отбраната да включва в конкретните заседания необходимите специалисти за вземане на информирано решение.

II. 6. Описание на въздействията и формулираните изводи

Изменение 1. *„Увеличаване на пределната възраст с три години за военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия“, „Увеличаване с пет години на периода за заемане на длъжностите, за които се изисква хабилитация от военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия, притежаващи висше офицерско звание или военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), по решение на министъра на отбраната“; „Регламентиране на възрастта за приемане на военна служба до 40 години за всички категории военнослужещи“.*

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Описанието на въздействията и формулирането на изводи е направено въз основа на анализ на наличната информация и отговорите на въпросите, поставени за разглеждане от оценката на въздействието. Цялата налична маса от данни и получената информация е разгледана, за да се установи доколко наблюдаваните резултати и въздействия съвпадат със заложените очаквания, когато измененията са били приети и въведени. Изводите от оценката са формулирани чрез последователното прилагане на критериите за ПОВ:

1. Постигане на целите

Считаме, че от стратегическа гледна точка поставените цели **(ограничаване нарастването на некомплекта; компенсация за тези, които не са и няма да могат да се възползват от промяната в [КСО](#) от 2015 г.; създаване на възможност за равнопоставен избор пред военнослужещите имащи възможност да се пенсионират; постепенно намаляване на военнослужещите получаващи пенсия и заплата; намаляване на натиска върху системата за пенсионно осигуряване)** в голяма степен са постигнати.

Резултатите от прилагането на изменението показват, че заложените цели при приемането им са изпълнени. В краткосрочен план тези изменения въздействат положително за овладяване на проблемите с некомплекта от военнослужещи. Получената оценка по този критерий е 4.6 при максимална оценка 5.

2. Ефективност

Със създаването на нова ал. 4 в чл. 160 от [ЗОВСРБ](#), Министерството на отбраната създаде възможността да използва още 3 години военнослужещите които не са упражнили правото си на пенсия, а тези от академичния състав (доценти и професори) още пет години, с което защити вложените в тях инвестиции и осигури предаването на натрупаните знания, умения и опит на по-младите им колеги. Нарастването на некомплекта е ограничено и се наблюдава тенденция за неговото намаляване благодарение приложеното изменение и на увеличената възраст за приемане на военна служба до 40 години (чл.141, ал. 1, т.2). Получената оценка по този критерий е 4,2 при максимална 5.

3. Ефикасност

С помоща на посочените изменения се намалява натиска върху системата за пенсионно осигуряване, в т. ч. и върху бюджета на държавното обществено осигуряване, в същото време се ограничава нарастването на некомплекта. Получената оценка по този критерий е 4,7.

4. Устойчивост

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Измененията спомагат за постигане на поставените цели в средносрочен план (5-6 години). Получената оценка по този критерий е 2,3.

5. Полезност

От стратегическа гледна точка, горепосочените промени в ЗОВСРБ, обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#) са изключително полезни за въоръжените сили, тъй като постигнаха основната цел, поради която бяха приети, а именно „Справяне с постоянно нарастващия некомплект“. Независимо от това те не се оценяват по същия начин от всички заинтересовани страни, тъй като една част от тях не подхождат сериозно към оценяването им, а други се водят от лични интереси, а не от тези на системата. Получената оценка по този критерий е 4,65.

Обобщен извод:

Измененията са постигнали поставените цели и са полезни за организацията като цяло.

В дългосрочен план е необходимо разработване на мерки за подобряване на социалния статус на военнослужещите и издигане престижността на професията, с цел по-добра реализация на пазара на труда.

Изменение 2. „Въвеждане на мандат за престояване на длъжност за военнослужещите с висши офицерски звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са престояли на заеманата длъжност повече от 4 години и откажат да заемат предложена им равна или по-висока длъжност.“

Липсата на информация за практика по прилагането на това изменение, показва че военнослужещите, на които са предложени длъжности, са приели да бъдат преназначени. Не се е наложило изпълнение на процедурата по чл. 165, ал. 1, т. 12 от [ЗОВСРБ](#).

Изводите от оценката са формулирани чрез последователното прилагане на критериите за последваща оценка на въздействието:

1. Постигане на целите

Получената оценка по този критерий е 2 при максимална 5.

2. Ефективност

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Получената оценка по този критерий е 1.

3. Ефикасност

Получената оценка по този критерий е 2.

4. Устойчивост

Получената оценка по този критерий е 1.

5. Полезност

Получената оценка по този критерий е 4,4.

Обобщен извод:

На сегашния етап изменението има положително въздействие, спрямо военнослужещите с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“), които са престояли на заеманата длъжност повече от 4 години, поради липсата на отказ за заемане на друга равна или по-висока длъжност. То е полезно за организацията и е постигнало целта си, щом липсва практика по процедурата на чл. 165, ал.1, т.12 от [ЗОВСРБ](#).

Не може да се оцени реално постигането на целта и ползата за организацията.

Изменение 3. „Създаване на възможност в интерес на службата пределната възраст на военнослужещите упражнили правото си на пенсия да бъде удължена до три години по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред.“

Прилагането на това изменение има положително въздействие спрямо интересите на службата за осигуряването на специалисти със специфична квалификация за изпълнение на стоящите пред формиранията задачи. Изводите от оценката са формулирани чрез последователното прилагане на критериите за последваща оценка на въздействието:

1. Постигане на целите

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Получената оценка по този критерий е 3.6 при максимална 5.

2. Ефективност

Получената оценка по този критерий е 3.7.

3. Ефикасност

Получената оценка по този критерий е 3.65.

4. Устойчивост

Получената оценка по този критерий е 2.7.

5. Полезност

Получената оценка по този критерий е 3.2.

Обобщени изводи:

Негативно е отношението на определени военнослужещи (най-вече по-млади, които няма да имат възможността да получават пенсия и заплата, и да се възползват от това удължаване на пределната им възраст) и част от ръководителите на структури.

Остават съмнения за налични възможности за реализиране на корупционни практики, както от страна на военнослужещите, така и от страна на част от командирите/началниците на военни формирования. Изменението има положително въздействие и е полезно за организацията, но създава напрежение между военнослужещите.

Текстовете на това изменение следва да бъдат прецизирани с оглед намаляване на отрицателното въздействие, спрямо военнослужещите, които не са и немогат да упражнят правото си на пенсия по условията на чл. 69 от [КСО](#). Необходимо е да се усъвършенства редът и условията за прилагането на това изменение, които са заложи в ППЗОВСРБ.

Изменение 4. „Промяна/разширяване на състава на Съвета по отбрана, който е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната.“

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Увеличаването на състава на Съвета по отбрана не е довело до повишаване на ефективността му. Прекомерното увеличаване броя на членовете му води до усложняване на процедурата по свикване, администриране на дейността му и в определени случаи по вземането на решения. Включването само на част от командирите на командванията в Българската армия, съответно само на началника на една военно-образователните институции не е обосновано. С промените в [ЗОВСРБ](#), считано от 01 септември 2021 г. са създадени две нови командвания, които са част от БА и възложените им функции са със същата важност както на останалите командвания от Съвета по отбрана.

Обобщен извод:

Необходимо е да се преразгледа състава на Съвета по отбрана, като се прецени дали да се оптимизира до състава, определен в чл. 33, ал.1 от ЗОВСРБ /ред. в ДВ бр. 23 от 2011 г./ или да се актуализира в контекста на промените в [ЗОВСРБ](#), обнародвани в ДВ, бр. 23 от 19 март 2021 г. Действащата нормативна уредба дава възможност, при необходимост от конкретна експертиза за дадено заседание министърът на отбраната да покани за участие съответното длъжностно лице.

II. 7. Заключение

Изготвянето и приемането на ЗИД на ЗОВСРБ ([обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#)) е предизвикано от стремежа на Министерството на отбраната постоянно да усъвършенства нормативната уредба, в направление хората в отбраната. То е предшествано от анализ на количественото и качествено комплуктуване, както и планиране на човешките ресурси за период от 5 години.

Вдигането на възрастта за приемане на военна служба за войнишкия (матроския) състав е осигурило по-широк обхват за набиране на кандидати без да се променят изискванията за годност за военна служба, за психологична пригодност, както и нормативите за физическа годност, регламентирани съответно в чл. 141, ал. 1, т. 3, 8 и 9 от [ЗОВСРБ](#). Налице е и предефиниране на политиката на МО, свързана с кандидатите за военна служба: „От политика насочена към осигуряване на възможността войниците да придобият право на пенсия по чл. 69 от [КСО](#)“ към „Взаимна политика на способности, чрез възможност за изпълнение на военна служба за срока на подписания договор“.

С увеличаването на пределната възраст за военна служба на военнослужещите, които не са упражнили правото си на пенсия по реда на чл.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.
69 от [КСО](#) са останали на служба още 3 години (за академичния състав 5 години) военнослужещи с натрупан опит и висока квалификация.

Дадената възможност на министъра на отбраната да взема решение за удължаване в интерес на службата на пределната възраст на военнослужещи, упражнили правото си на пенсия, при спазване на заложените в [ППЗОВСРБ](#) условия и ред, е допълнително усилие за поддържане на необходимите способности за изпълнение на мисиите от ВС. С посочените промени в ЗОВСРБ не се ограничават правата и привилегиите на военнослужещите, упражнили правото си на пенсия като не се удължава по силата на закона пределната им възраст за военна служба. Те продължават да изпълняват служебните си задължения при условията, при които са се възползвали от това си право. Принципът за равно третиране, който е провъзгласен с разпоредбата на чл. 6, ал. 2 от [Конституцията на РБ](#), представлява основен принцип на правото на ЕС, закрепен в чл. 20 и 21 от [Европейската социална харта](#) /обн. ДВ бр. 43 от 2001 г./. Този принцип изисква да не се третират по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране не е обективно обосновано. Разликата в третирането е обоснована, когато се основава на обективен и разумен критерий, т.е. когато е свързана с допустима от закона цел, в случая - разгледаната правна уредба и когато е съразмерна на целта на съответното третиране. Именно и такива са мотивите на законодателна промяна, основно, свързани със стремежа за справяне с некомплекта във въоръжените сили, което е от особено важно значение за националната сигурност, за да могат въоръжените ни сили да изпълняват основното си конституционно задължение като гарантират суверенитета, сигурността и независимостта на страната и защитават нейната териториална цялост.

Анализът на резултатите от прилагането на тези разпоредби, показва постигане на заложените цели по отношение борбата за намаляване на некомплекта от военнослужещи в краткосрочен план.

Поради краткия период на действие на измененията и допълненията в ЗОВСРБ ([обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#)) не може да се извърши цялостна оценка на измененията, свързани с въвеждане на мандатност за заемане на длъжност от офицерите с висши военни звания и с военно звание „полковник“ („капитан I ранг“).

Не беше установена и ефективност от промяната в чл. 33, ал. 1 от ЗОВСРБ относно разширяване състава на Съвета по отбрана, като колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

Резултатите от настоящата ПОВ на ЗОВСРБ в частта на измененията и допълненията, [обн. ДВ, бр. 38 от 2020 г.](#) показват и някои негативни тенденции в отношенията на военнослужещите неупражнили правото си на пенсия и нямащи възможност да го упражнят към тези, упражнили това си право.

Тази ПОВ може да послужи за предприемане на допълнителни промени на разпоредби в ЗОВСРБ за постигане на по-добри резултати.

II. 8. Начини на разпространение на резултатите от последващата оценка

Последващата оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обнародвани в ДВ бл. 38 от 2020 г. ще бъде публикувана на [сайта на МО](#) и на [Портала за обществено обсъждане](#).

II. 9. Препоръки за последващи действия съгласно чл. 18б от ЗНА

Предприемане на действия по изготвянето на проект на ЗИДЗОВСРБ във връзка с прецизиране на разпоредбата на чл. 33, ал.1 от закона относно състава на Съвета по отбрана.

Преразглеждане на процедурите в § 29- § 35 от ПЗР към [ПМС № 162](#) от 2020 г. за изменение и допълнение на ППЗОВСРБ /[обн. в ДВ бр. 67 от 2020 г.](#)/ относно реда за удължаване до три години в интерес на службата на пределната възраст на военнослужещите, упражнили правото си на пенсия, по решение на министъра на отбраната след мотивирано предложение по команден ред, за да се отстранят всякакви съмнения за субективност при вземането на решения.

Инициране на промени в [Правилника за прилагане](#) на [ЗОВСРБ](#) по отношение актуализиране на минималния престой във военно звание спрямо удължената пределна възраст за военна служба.

II. 10. Източници

1. [Закона за нормативните актове](#) - обн. ДВ. бр. 27 от 3 април 1973 г., изм. ДВ. бр. 65 от 21 юли 1995 г., доп. ДВ. бр. 55 от 17 юни 2003 г., изм. ДВ. бр. 46 от 12 юни 2007 г., изм. и доп. ДВ. бр. 34 от 3 май 2016 г., в сила от 04.11.2016 г.;
2. [Насоки за по-добро регулиране на Европейската комисия](#), разработени през 2015 г. и актуализирани през 2017 г. ;
3. [Инструментариум към Насоките за по-добро регулиране на Европейската комисия](#) от 2015 г., актуализиран през 2021 г. ;
4. [Ръководство за извършване на последваща оценка на въздействието](#) (прието с РМС № 885 от 3 декември 2020 г.);
5. [Наредба за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието](#) (Приета с ПМС № 301 от 14.11.2016 г.)
6. [Методика за последваща оценка на програми и нормативни актове](#)
7. [Образец на доклад за последваща оценка на въздействието](#) (одобрен от Съвета за административната реформа на 28 януари 2021 г.).
8. [Частична предварителна оценка на въздействието за промените в ЗОВСРБ](#) от 2020г.
9. [Мотиви към проекта на закона за изменение и допълнение на Закона за отбраната на въоръжените сили на Република България](#)
10. Информация от автоматизираната система „Човешки ресурси“ на Министерството на отбраната.
11. Ежемесечна информация от структурите на БА и тези на пряко подчинение на министъра на отбраната.
12. [Допитване до командирите/началниците на структури от въоръжените сили](#), относно въздействията на измененията в ЗОВСРБ, обн. в [ДВ бр. 38 от 2020 г.](#)
13. Анкета публикувана на сайтовете на [Министерството на отбраната](#) и [Портала за обществени консултации](#).

III. Приложения

1. [Писмо до ръководителите на структури от ВС](#)
2. [Информация от командира на ВМС към рег. №03-00-410/30.09.2022г.](#)

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

3. [Информация от началника на ЦАТИП към рег. №03-00-410/29.09.2022г.](#)
4. [Информация от началника на НВУ към рег. №03-00-410/12.09.2022г.](#)
5. [Информация от началника на ВВВУ към рег. №03-00-410/27.09.2022г.](#)
6. [Информация от началника на ВА към рег. №03-00-410/27.09.2022г.](#)
7. [Информация от началника на ВГС към рег. №03-00-410/27.09.2022г.](#)
8. [Информация от командира на НГЧ към рег. №03-00-410/29.09.2022г.](#)
9. [Информация от директора на служба ВП към рег. №03-00-410/29.09.2022г.](#)
10. [Информация от началника на ВМА към рег. №03-00-410/27.09.2022г.](#)
11. [Информация от началника на ЦВО към рег. №03-00-410/28.09.2022г.](#)
12. [Информация от началника на К-МО към рег. №03-00-410/20.09.2022г.](#)
13. [Информация от директора на ИО към рег. №03-00-410/26.09.2022г.](#)
14. [Информация от командира на ККИПКО към рег. №03-00-410/29.09.2022г.](#)
15. [Информация от командира на СКС към рег. №03-00-410/27.09.2022г.](#)
16. [Информация от командира на ВВС към рег. №03-00-410/27.09.2022г.](#)
17. [Информация от командира на СВ към рег. №03-00-410/21.09.2022г.](#)
18. [Информация от командира на КЛП към рег. №03-00-410/23.09.2022г.](#)
19. [Информация от командира на СКСО към рег. №03-00-410/19.09.2022г.](#)
20. Анкета публикувана на [сайта на МО](#) и [Портала за обществено обсъждане](#).
21. [Отговори на въпросите от анкетата.](#)
22. [Проект на Закон за изменение и допълнение на ЗОВСРБ.](#)
23. [Доклад на министъра на отбраната.](#)
24. [Мотиви към проекта](#)
25. [Частична предварителна оценка на проекта за изменение на ЗОВСРБ.](#)
26. [Справка по чл. 26, ал. 5 от Закона за нормативните актове.](#)
27. [РМС - 218](#) от 2022 г.

Доклад за последваща оценка на въздействието на ЗОВСРБ, в частта на измененията и допълненията, обн. в Държавен вестник, бр. 38 от 2020 г.

28. [РМС - 436](#) от 2022 г.

29. [Консултационен документ](#) към ПОВ на ЗИД на ЗОВСРБ от 2020 г.